

MİMAR SİNAN

4. Büyük Üstadın Mesajı Nafiz EKEMEN
9. Felsefi Açıdan Masonluk Ülküsünün
Temel İlkeleri ve Niteliği Üzerine
Düşünceler Naki Cevad AKKERMAN
16. Yeni Gnose Onur AYANGİL
30. İnanış Üzerine Cevad Memduh ALTAR
36. Hayat Hakkında Raşid TEMEL
37. İtalya'da Masonluğun Dünü ve Bugünü ... Sahir ERMAN
46. Nour Lo. sı Üs. Muh. nin Konuşması A. ASSOULİ
51. İnanıyorum Abdurrahman ERGİNSOY
50. Bir Baba Dua Ediyor Raşid TEMEL
53. Bir Masonik İşaret Yakın Bir Faciayı Önledi ... Tarık GÜNER
57. Samsunda Işık Muh. Mah. :-1 Suha UMUR
67. Bir Siyasî Parti Başkanına Mektup ... Mukbil GÖKDOĞAN
70. İtalya'da Masonluk Aleyhinde
Faaliyet ve Yayınlar S. ERMAN
72. A. B. D. Başkanı G. R. Ford Hak. Sahir ERMAN
73. Ünlü Masonlar Sahir ERMAN - Suha UMUR
79. Aramızdan Ayrılanlar

MİMAR SİNAN

**Gevşemeyin, endişe etmeyin. İnancınız
sağlamsa, mutlaka başaracaksınız.**

Şanı Yüce Kur'an, S. III. 139

Kapak kompozisyonu : ŐINASI BARUTÇU
YENİLİK BASIMEVİ — TİPO — OFSET
Tel : 43 55 72 — İSTANBUL — 1 9 7 7

MİMAR SİNAN

Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonları Büyük Locasının
tarihi, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.

Sahibi ve mes'ul müdürü : Hayrullah ÖRS

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR, PARA İLE SATILMAZ

1977

Nuruziye Sokağı 25. Beyoğlu, Tel : 49 47 53

SAYI : 25

4. Büyük Üstadın Mesajı Nafiz EKEMEN
9. Felsefi Açıdan Masonluk Ülküsünün
Temel İlkeleri ve Niteliği Üzerine
Düşünceler Naki Cevad AKKERMAN
16. Yeni Gnose Onur AYANGİL
30. İnanış Üzerine Cevad Memduh ALTAR
36. Hayat Hakkında Raşid TEMEL
37. İtalya'da Masonluğun Dünü ve Bugünü ... Sahir ERMAN
46. Nour Lo. sı Üs. Muh. nin Konuşması A. ASSOULİ
51. İnanıyorum Abdurrahman ERGİNSOY
50. Bir Baba Dua Ediyor Raşid TEMEL
53. Bir Masonik İşaret Yakın Bir Faciayı Önledi ... Tarık GÜNER
57. Samsunda Işık Muh. Mah. -1 Suha UMUR
67. Bir Siyasi Parti Başkanına Mektup ... Mukbil GÖKDOĞAN
70. İtalya'da Masonluk Aleyhinde
Faaliyet ve Yayınlar S. ERMAN
72. A. B. D. Başkanı G. R. Ford Hak. Sahir ERMAN
73. Ünlü Masonlar Sahir ERMAN - Suha UMUR
79. Aramızdan Ayrılanlar

BÜYÜK ÜSTADIN MESAJI

Arşivlerimiz içinden 1965 olayları

Garp memleketlerini gezmiş, garp dillerinde yazılmış tarih kitaplarını, monographie'leri, biographie'leri okumuş her Kardeşimiz, gördüğünü ve okuduğunu bizdeki emsaline kıyasladığında, menşe gösterme açısından aradaki farkı görünce, en azından üzülür.

Belgelere önem vermemek hastalığı kanımıza işlenmiş bir marazdır. Daha dün denebilecek kadar yakın bir geçmişimizde, «HAZİNEİ EVRAK»'taki kıymetli tarihi belgelerin kese kâğıdı yapılmak üzere, okka ile satıldığına, bunların dış memle-

ketlere kaçırıldığına şahit olmadık mı? Resmî Evrakın, bugün dahi çuvallar içinde şöyle böyle yerlere, atıldığına şahit değil miyiz? «Ben onun Cemaziyül'evvelini bilirim» lâfı, bizim bu hastalığımızın bir ifadesi değil mi?

Genel hayatımızda cari, ve hatta tabii görünen, bu hastalığımız Masonluğumuzda da aynen cari değil mi? Bugün için önemsiz görünen her hangi bir belge, meselâ bir Loca dâvetiyesi, muhtevası ve diğer özellikleri bakımından gelecek nesiller için tarihi bir belge niteliğini haiz değil mi? (*)

Bugün, kendilerini bu işe adanmış bir kaç Kardeşin yorulmak bilmez gayretleri sayesinde ve Büyük Sekreterin gözetimi altında, Bir «Müze-Arşiv» nüvesi mevcuttur. Bir çok Kardeşimiz, bugüne dek, nereye vereceklerini bilmedikleri, daha doğrusu böyle bir merci bulunmadığı için ellerinde alıkoydukları bir çok eski belgeyi (bu meydana fotoğraf, biju v.s. yi) bu Arşive tevdi etmektedirler. Hazinemizin bu suretle günden güne zenginleşeceğini temenni edelim.

Fakat, Masonluk âlemimizde de, belgeye kıymet vermeme hastalığı tesirini göstermiştir.

(*) Yeri olmamakla beraber, burada şu hususu belirtiyim ki, 1961 senesinden bu yana, Localarımızın bütün dâvetiyeleri, Loca-Loca ve tarih sıralarına göre muntazam klasörler de muhafaza edilmektedir. Fakat maalesef, bu dâvetiyeleri her Loca bir birinden farklı şekillerde yapmakta olduğu gibi, görevlilerinin değişmesi ile ilgili olarak bir seneninkini, önceki seneninkinden farklı formlarda bastırmaktadırlar. Bu sebeple, bu dâvetiyeleri ya Locasına, ya senesine göre muntazam ciltler haline getirmek mümkün olamamaktadır.

Bir çok Kardeşimiz hâlâ, bundan 20/25 sene önce vefat eden Haydar Ali Kermen Üstadımızı hatırlar: kimsesi bulunmadığı için, Meşrutiyet Caddesindeki Lokalmizin bir odasında yatıp kalkan bu Kardeşimizin vefatında, metrukâtına Sulh Hâkimliğince elkonulmuş ve zati bir kaç eşyadan ibaret olan terekesi, Hâkimlikçe alınıp götürülmüş ve satılmıştı. Halbuki, bu bir kaç parça zati eşya ile, birlikte, 1935 muvakkat tatilinden önceki devre çalışmalarına ait bir çok belgeyi ihtiva eden bir sandık ta (Dikkat sandık içinde belge) Hâkimlikçe alınmıştı. Bu belgeleri iktisap eden sahhaf, bunları, bir kaç lira kâr karşılığında Derneğimize satmak üzere müracaat etmişse de, o devrin yöneticileri, bu talebi huşunetle reddetmişlerdir. Bundan sonra aleyhimize vaki yayınlara malzeme teşkil eden bu belgelerin reddi keyfiyeti, belgeye verdiğimiz önemin belli bir ifadesi değilmi?

Bu uzun girişten maksat acaba nedir?

Belgeleri arvişlerde toplamak iyi bir iştir; amma bunları konuşurmak daha güzeldir.

1961 senesinden beri Türkiye Büyük Locası Büyük Sekreterliğini ve Büyük Üstadlığını yaptım ve yapmaktayım.

Kardeşlerimin itimat, sevgi ve teveccühleri ile getirildiğim bu makamların bana yüklediği görevleri, Kardeşlerime lââyık olacak bir şekilde yapmağa gayret ettim: bu sebeple, Türkiye Büyük Locasının, «Klandesten -gizli» bir Mason teşkilâtı olarak sayılmasından bugünkü, dünyanın bütün muntazam obedyansları ile dostluk münasebetinde bulunan, onları Büyük Temsilciler teati eden muntazam bir Obedyans durumuna gelmesine değin yapılan bütün çalışmalara katıl-

dım, bunları bazan doğrudan doğruya, bazan Büyük Üstadlarımın yardımcısı olarak yürüttüm.

Bu çalışmalar sırasında, Türk Masonluğu içinde, «1966» olayları diye adlandırılan bir durum hasıl oldu. Bu olayları, bunların içyüzünü, sebeplerini, köklerini bugünkü ve yarınki bütün kardeşlerimizin iyice bilmeleri lâzımdır. Bu bilgiler, Arşivlerimizdeki belgelerde mevcuttur. Amma bu belgeler nedir? Arşivin neresindedir?

Masonluğumuzun doğuşunu ve gelişmesine kısa bir göz atalım :

- a. — Bir Büyük Loca nasıl muntazam sayılır, ve Türkiye Büyük Meşrikinin 1909 tarihindeki Kuruluşu ve 1948 tarihindeki Uyandırılışı sırasında bu kaidelere riayet olunmuş mudur?
- b. — Atılan bu yanlış adımın, muntazam obedyanslarla tanışma işlerinde sebebiyet verdiği zorluklar nedir?
- c. — Bu zorlukları yenmek için atılması gerekli adımlar ne idi ve bunlar yapılmış mıdır? İskoçya Büyük Locası tarafından yapılan «Consecration-Tanzim» muamelesinin manası nedir?
- d. — 1965 Olaylarına sebep olarak gösterilen mektup olayı nedir?
- e. — Bölünmeye atfolunan diğer sebepler nelerdir?

Büyük bir manzume teşkil eden bu bilgiler, yüzü aşan dosya içindedir. Fakat, arzettiğim gibi, 1961 senesinden sonra cereyan eden olayların, teati olunan levhaların, yapılan müzakerelerin tümünün tertibinde ve icrasında müstemirren bulunmuş ve sorum taşımış ve taşımakta ve artık gö-

revinin sonuna yaklaşmakta olan bir Kardeşi-
niz olarak, bu hususlarda çalışmalar yapmak
isteyecek Kardeşlere hiç olmazsa bir anahtar
vermeği, kaçınılmaz bir görev, hakkımda göste-
rilen sevgi ve itimada karşı bir şükran borcu
saymaktayım.

Şurasını iyice belirtmek istemekteyim ki, bu belgeler
- haklarında şahsî hiç bir mütalâa ileri sürül-
meksizin - aynen ve tamamen (yani noksansız)
neşredilecektir.

Nafiz EKEMEN
Büyük Üstad

Felsefî Açıdan Masonluk Ülküsünün Temel İlkeleri Ve Niteliği Üzerine Düşünceler

— I —

Naki Cevad AKKERMAN

Tanırım!

**Bize eşyanın hakikatını olduğu
gibi göster.**

H. Muhammet

22.3.1832 tarihi, yalnız Weimar halkının değil, fakat bütün kültür dünyasının tuttuğu bir yasta dökülen göz yaşlarının çağladığı gün rastlar. O gün, Johann Wolfgang von Goethe, 83 yaşın bedensel ve ruhsal yorgunluğu içinde, bir zamanlar eriştirildiği loca'nın mihrabından varlığını saran simgesel ışınlar demeti-

nin yerine, bu sefer gerçek yaratıcı Tanrısal nura kavuşmuş ve son kez dudaklarından dökülen «ışık ışık ışık» soluğu ile Doğu sonsuzluğunun eşliğini geçerek bilinmez gizlemler bir öte dünyanın yolculuğuna yürümüştür.

Ölüm yıldönümü nedeniyle yabancı bir ülkede yapılan anma töreninde konuşmalar sırasında, Goethe'nin edebiyat âlemindeki yerini ve özellikle masonluk kişiliğini konu olarak ele alan bir profesör'ün Ona malet-

tiği « g ü c ü n y e t t i k ç e a ç ı k l a m a d a n k a ç ı n m a » özdeyişinin (vecize) bana verdiği esin ile hazırlanan notları, dünya ölçüsünde örnek bir ozan olduğu kadar, evrimci kuramlarıyla Doğa Bilgini ve dizgelerinde insan ruhunu yansıtan bir psikolog üstatlığı ile kendisi de insanlık dünyasına ışık olan Goethe biraderin ölümsüz adına sunuyorum.

Eriştirildiğim tarihten bu yana geçen 52 yıllık M. yaşamımda, temiz yürekli ve kültürlü dostlarımla birçok kardeşlerimin, M. ilgiliyen bir sürü soru ve sorunlarına tanık oldum. Bunlar arasında, simgesel derecelerin daha yüksek dereceler gibi felsefi nitelik değri taşıyıp taşımadığından tutun da tarihsel düşünce akımları bakımından M. ülküsünün ana kaynaklarına ve hatâ M. öğreti düzeninin bir din olup olmadığına değin önemli problemler de vardı.

Masonik ülkünün temel değerlerini ilgiliyen bu ve benzeri problemlerin, dört ana bölümde özetlenerek, konuların içerdiği spekülâtif ve felsefi hareket ve akımlarla öğretilerin, olabildiği kadar yansıtılmasının yararlı olacağı düşünölmüştür :

I — Felsefi tanım bakımından masonluk kavramının niteliği üzerine düşünceler;

II — Genel olarak din ve Tanrı kavramlarıyla din konusunda masonluğun inanç prensibi üzerine düşünceler;

III — Masonluk ideolojisinde doğmatik ilke olarak Tanrı ve ruh inancı ile «meşruiyet ve intizam» bakımından obedi-yanslar arası anlaşmazlıklar üzerine düşünceler;

IV — İnsancılık (hümanizm) ve insanlık konularıyla masonluğun dinsel niteliği üzerine düşünceler.

FELSEFİ TANIM BAKIMINDAN MASONLUK KAVRAMININ NİTELİĞİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Öteden beri masonluk, «ilmî ve içtimaî» bir kültür öğretisi (sistem, prensip, doktrin) olarak tanımlanır. Oysa bu ve buna benzer tanımların hepsi, inceleme problemi olarak genel ve klâsik felsefenin önemli dallarını oluştururlar. Bu nedenle masonluğu, ülküsel niteliği bakımından, 1973 yazında İstanbul'da toplanan Avrupa H.B.A. leri konferansı nedeniyle Y. Şûramıza sunulan ve Konferans bülteninde yayınlanan «Dünya gençliği ve eğitimi» konulu raporumuzda da belirtildiği gibi kısaca «fikrî ve felsefî» öğreti düzeni olarak ta-

nımlamak, daha gerçekçi bir düşünce olsa gerektir. Aslında, aşağıda görüleceği gibi, fikri yaşamımıza ilişkin problemlerin prensiplere dayalı konularda düşünme, inceleme ve araştırma yolları genel felsefenin bilgi sorunları alanına girer. Bu bakımlardan Amerika Güney Juri. Yüksek Şûrası H. B. Amiri Luther Shmith birader de bir mesajında masonluğu «Spéculatif ve filozofik» olarak tanımlamış ve «bütün spekülasyon ve felsefenin bir başlangıç noktası olması gerekir, sembolik felsefenin başlangıç noktası, bütün franmasonluğun bir Tanrı'ya, en üstün varlığa inancıdır» diyerek masonluğun bir yandan felsefe dallarında gerçeği amaç edinen spekülatif (araştırmacı) niteliğini ve öte yandan inanç sistemi açısından felsefenin, metafizik konular arasında yeri olan bir Tanrı'ya bağlılığını belirtmek istemiştir. Bu konuya, diğer bölümlerde geniş ölçüde yer vereceğiz.

Konu böylece felsefi bir problem niteliğini taşıdığı için bu kavrama ilişkin bilgilerimizi kısaca anımsamak yerinde olacaktır.

Bilindiği gibi felsefe (Philosophie), terim olarak Yunanca sevgi anlamına gelen (fila) ile bilgi anlamına gelen (sofia) sözcük-

lerinden oluşmuştur. Kısacası, bilgi sevgisi anlamını taşır.

Özdek (madde), yaşam, ruh ve evrenle bunların ötesindeki (mavera) yaratıcı en yüce erki (kudreti) belirtileri, nedensellikleri ve sonuçlarıyla inceliyerek salt (mutlak) gerçeğe ulaşmayı amaçlar. Felsefe, bilimlerin ayrı ayrı parçalar halinde ortaya koydukları sonuçları ve yasaları tüm halinde bir araya getirerek bir öğreti (prensip, sistem, doktrin) oluşturmayı öngörür. Böylece bilimin «nasıl oluyor?» sorusuna karşı felsefe «nedir?» diye temel yapıyı araştırır. Belirgin bir örnek olarak Charles Darwin'in (1809-1882) türlerin oluşumu hakkındaki «yaşam savaşı + doğal ayıklama» doktrini, felsefi bir nitelik taşır ve bu sonuç : Anatomi, Ambriyoloji, Fizyoloji, Zooloji, Botanik, Paleontoloji, Paleozooloji, Jeoloji ve Klimatoloji gibi bilimlerin ve kişisel spekülatif gözlemlerin ve denemelerin bulgularına dayanır. Bunun gibi, masonluğun ruhunda yaşayan ülküyü oluşturan ilkeler de, aşağıda görüleceği gibi genel ve klâsik felsefe bölümlerinin kapsadığı bilim dalları verilerinin özü ve özetidir.

Bir zamanlar Ankara Üniversitesi D. T. C. Fakültesinde öğretim görevlisi olarak çalışan

Prof. W. Rubens, felsefenin başlangıcı adı altında yayınladığı yapıtta, felsefenin doğuşunu şöyle açıklamıştır:

«Felsefe ıstıraplarından doğmuştur. Aynı zamanda, dinin akrabası sayılır. Sıkıntılarını din yoluyla gideremeyenler için felsefe bütün bir teselli kaynağı olmuştur. İstirap ve korku ilk insanlarla beraber doğmuş, beraber yaşamıştır. Bu ıstirap ve korku avcılık devrinde, ön ve ilk tarih çağlarında olduğu gibi eski ve yeni çağlarda da insanlarla beraber yaşamıştır. Felsefe denilince, eski çağdan bu yana olan düşünsel (fikri) akımları anlamaktayız. Doğanın açıklanma tarzının mitolojik olmaktan felsefî niteliğe geçiş aşaması, Thales'in (Mö. 600) Kozmogoni'si (evrendoğum) ile başlamış ve daha sonra diğer İyonya bölgelerinde Doğa felsefesi halinde gelişmiştir.»

Gerçekten insan olarak dış dünya ile olan ilişkilerimizde bir sürü mihnetler, ıstıraplar ve felâketler bizi, bunlarda neden olan gerçeği arama, hem kendimizin ve hem de evrensel bütün varlıklarla olay ve olguların nitelik ve nedensellik gizlemlerini çözüme uğraşı ve çabasına itmiş ve böylece gelişen düşünme ve bil-

me yetileri genel felsefenin bilgi kuramları bölümünü ve öte yandan ruhsal hayatımızın tümünü bize algılandırıran bilincin ışığı altında ussal ve deneysel araştırma ve bulma eğilim ve yönelişlerimizde klâsik felsefenin reel bilimler dallarını oluşturmuştur. Bu arada kökenini bilemediğimiz bir sürü duyguların doğup geliştiği mânevi âlem dediğimiz içgüdüsel tepki ve dürtülerin benliğimizde yarattığı sevgi eğilimi güzele (estetik), iyiye (ahlâk) ve doğruya (lojik) yönelen klâsik felsefenin düzgüsel (normatif) bölümünü oluşturan bilim dallarının ufkunu açmıştır. Ve nihayet zaman zaman çapraşık bir rüya gibi akıp giden yaşamımızdaki şefkat-nefret, sevinç-keder, sükûn-heyecan, nedamet-kin, sadakat-ihanet ve benzerleri gibi birbiriyle karışan gizli duyguların önünde veya kötü anılarımızın ve karşılaştığımız felâket ve ıstırapların bizi bir kıskaç gibi sardığı dermansız ve çaresiz anlarımızda ve hele dünya ile ahiret arasındaki eşiğin önünde uzayıp giden gizemli yolu acısız ve ferahlıkla geçebilmek için, ne olduğunu bilemediğimiz halde bir tek umut ve teselli kaynağı olarak aradığımız en yakın ve en vefalı yardımcıyı, o bir Tanrısal varlığı nefsimizde duymamızla uya-

nan yalın ve soyut kutsallık duygusunun yarattığı tinsel eğilimlerimiz, genel felsefenin Doğa üstü (Métaphysique) bölümünün temel kaynağı olmuştur.

Salt ve kesin bir sınırlamayı düzenleyen temel kurallar olmakla beraber bu kısa açıklamanın ışığı altında felsefi inceleme konuları şöyle bölümlenmektedir :

1 — Genel felsefe : A) Doğaüstü problemler; bizim düşünce ve istemlerimize bağlı olmayan, algı ve duyum yeteneklerimizle zihinsel ve ussal yetilerimizin dışında kalan varlıkların, olay ve olguların gerçekliklerini arayan, duygu yaşamı ile ilgili bilinç altı sezgi yolu bölümü;

B) Bilgi problemleri : Duyum, us, zihin, zekâ ve algı yollarıyla incelenen bilginin değeri, kökeni, gerçek ve dış dünya kavramlarına ilişkin problemler bölümü;

2 — Klâsik felsefe :

A) Normatif (düzgüsel) problemler olarak güzelin ve güzelliğin (estetik), insanı iyi davranışlara yöneltten buluncun (vicdan) neler olduğunu ve gerçeğe ulaşmak için zihnin nasıl çalışması gerektiğini (lojik) araştıran

ve kısaca, olması gereken kavramı üzerinde duran inceleme bölümü;

B) Pozitif bilimler problemleri olarak :

Matematik, fizik, kimya, biyoloji, sosyoloji, psikoloji, kozmoloji, anatomi, fizyoloji, zooloji, botanik ve benzerleri gibi «olmakta olanı» araştıran ve olayların olgular arasındaki değişmez salt ilişkileri gerçek yargılara bağlayan inceleme bölümü.

Yukardaki açıklamaya eklenecek tarihsel çağlara ilişkin ülkesel ve ulusal felsefi ayrıntılar olduğu gibi antik, orta ve yeni çağlarda kurulan dinlerin, mezhep ve tarikatların genel ve klâsik kavramlar üzerinde kendilerine özgü inanç sistemlerini kapsayan felsefi öğretileri, düşünsel ve tinsel yaşamımızın evrimsel oluş ve gelişimi açısından değer taşırlar.

Sosyolojinin kapsadığı konular arasında siyasal erk'in bir şekli diye de tanımlanan devlet yönetiminin şekline göre güdülen politikayı oluşturan hukuksal, endüstriyel ve ekonomik öğelerle eğitim ve diğer sosyal, siyasal, ve kültürel hareketlerin niteliğini belirleyen ilkeler de, o devlet biçiminin felsefesini oluştururlar.

Felsefenin inceleme yöntemlerine gelince :

Us'un yetmediği alanlarda ve özellikle Ailah ve ruh kavramında gerçeğe, bellek (hafıza) ve duyumun yetimi ile beliren esirme (vecd), dalınç (istirak) ve gönül yoluyla veya bir istem zorlayışıyla ulaşılabileceğini kabul eden gizemcilik (Myctisisme) bir yana bırakılırsa, Aristothes (Mö. 384), Leibniz (s. 16-46-1776), Decartes (s. 1596-1650) gibi filozofların us'cu (akliyecisi, rasyonalist); Darwin ve Bergson (s. 1859-1941) gibi felsefecilerin deneysel (tecrübi) inceleme yöntemlerinin yanında, Bertrand Russel (1872-1970) in yeni realizme ve yahut mantıksal atomizm (Atomisme logique) yöntemleri değerlerini korumaktadır. Özellikle Russel'e göre fiziğin temeli nasıl matematik ise, felsefenin esası da mantıktır. Bu nedenle esas konuları tümel (külli) görüşlerden daha çok tikel (cüzi) gerçeklerde aramak ve böylece ortaya çıkacak olan temel değerleri birer birer ele alarak bunların birbiriyle olan ilişkilerini bir prensibe bağlamaktır.

Russel bu felsefe yöntemini (deney + mantık) formülüyle us'cu (rationaliste) ve gerçekçi (realiste) temeller üzerine oturtmuştur. Franmasonluğun gerçek amacında tuttuğu yol

da budur.

Sembolik derecelerin felsefi niteliğine gelince: ilk üç simgesel derece ile 33 dereceyi kapsıyan masonluk, aynı ülkünün güdücüleri olarak bir bütündür. İlk üç derecenin kapsadığı ana ilkeler, düşünsel ve duygusal yönlerden 4-33 derece ritüellerinde çok geniş açıklamalarını bularak ve daha başka ilkelerle beslenerek masonluk ülküsünün kemalini oluştururlar. Kaldı ki, sembolizm, yüksek derecelerin çoğunda da eğitsel değerini korumaktadır. Bu bakımdan İskoç riti dereceleri ne kadar felsefi ise, franmasonluğun temelini ve esas ilkelerini içeren sembolik derecelerde o kadar felsefidir.

Çok kısa çizgilerle özetlenen ve tazelenen bilgilerimizin ışığı altında bir yandan değişmez ve tartışılmaz teolojik inancı bakımından genel felsefenin metafizik ve bilgi kuralları problemlerine ve öte yandan klâsik felsefenin normatif ve reel bilimlere dallarına bağlı bulunan ve böylece, bütün dereceleriyle düşünsel (fikri ve başka bir anlamda spekülâtif-araştırıcı) ve felsefi bir öğretinin niteliğini taşıyan franmasonluğun ülküsel (ideolojik) niteliğinin temel ilkelerini kapsıyan diğer bölümlere eğilebiliriz.

BU BÖLÜME İLİŞKİN LİTERATÜR

W. Rubens : Felsefenin başlan-
gıcı

İhsan Korgar : Genel felsefe

Hazım Merke : Genel felsefe

Lütfi Öztabag : Felsefe

Hasan Âli Yücel : Mantık

John Herman Randall : Rea-
dings Philosophy

Bertrand Russel : The problems
of philosophy

Bertrand Russel : An outline of
philosophy

Bertrand Russel : Logic and
knowledge

Henry E. Garrett : Psikolojiye

giriş (çeviren : Fevzi Ertem)

Aristotheles : Metafizik (çevi-
ren : H. Ziya Ülgen)

Descartes : Metafizik düşünce-
ler (çeviren : Mehmed Karasan)

M. Heinze : Grundriss der
gesch. der ph.

Bochenski : Evrop. ph. der ge-
genwart

Raemaeker : Einführung in die
philosophie

Brunner : Grundfragen der phi-
losophie

Vorlander : Geschichte der phi-
losophie.

Georges Politzer : Felsefenin
temel ilkeleri (çeviren : M. Ar-
dos)

Yeni Gnose

Onur AYANGİL

GNOSE bize kim olduğumuzu, nereden geldiğimizi, nereye gittiğimizi açıklamaya çalışıyor. GNOSE sözcüğü Yunanca bilim anlamına gelen GNOSİS sözcüğünden geliyor. GNOSE'u duyuüstü gerçeğin bilinmesi diye tanımlıyoruz. Duyuüstü (Suprasensible). duyarlar âleminin içinde ve dışında, hertürden varoluş biçiminin devîtken gücünü (muharrik kuvvet) oluşturur. GNOSE Milâdın ilk yüzyılında Doğu Akdeniz'de doğmuş. Kimi düşünürler, Mandeizm ve Hermetizm gibi gizemsel inançları da gnostisizm ve örneğin Kabala'yı bir Yahudi gnostisizmi, Batınlık'i bir müslüman gnostisizmi sayarlar. Gnostikler inanla yetinmezler ve İsâ'nın cisimleşmesi gibi Hıristiyan doğmalarını yadsırlar. Çünkü Yeni Platon'cu emanasyon'dan yanadırlar ve özdeği kötülerler. Emanasyon, evrenin Tanrı'dan çıktığı ve yayılarak özdekleştiği inancıdır. Arapça sûdur deyiminin karşılığıdır. Bu gizemsel anlayışa göre, herşey Tanrı'dan çıkmıştır, gene ona dönecektir.

YENİ GNOSE'un ise ancak on yıllık bir geçmişi var. Pasadena'da fizikçiler, kozmologlar, biyologlar çevresinde ortaya çıkıyor. Devinim (hareket) tüm anlamı ile aristokrat kökenli. YENİ GNOSE gizli değil, kapalıdır. Herkes YOL'unu ya da GERÇEK'i kendi bulacaktır. Gerçek yolunda ilerleme bilimin derinliklerine inmekle olacaktır. Ritüelikle çalışma ile değil. Törenin hiç bir türü YENİ GNOSE da yer almamıştır.

Raymond Ruyer PRINCETON GNOSE'u adlı kitabında (1) şöyle demektedir: «Yeni Gnose ritleri olmayan, tekris töreni olmayan bir hür masonluktur.»

Yeni Gnostikler Marx ve Freud'u toplumun yıkıcısı ve ayırıcısı olmakla suçlarlar. Toplumları kemiren her tür snobizme karşıttırlar.

Bilim adamları arasında başlayan devinim bu gün arasına yüksek yöneticileri ve din adamlarını da almıştır.

Gnostiklere göre Evren Tin (Esprit) tarafından oluşturulmuştur ve bu Tin tarafından yönetilir. Tin bir dirençle karşılaşır: Özdek (Maddede). İnsan, bilim yoluyla Acunsal Tin'e (Esprit cosmique) erişebilir ve crada Esenliğe kavuşur.

Yeni Gnose bu savı kesinleştirir ve olumlu bilimlerle uyumlu hale getirir.

Bir tin (küçük t ile) bir bilinçten ibarettir. Tin ise (Büyük T ile) Acunsal Bilinçtir. (Conscience cosmique)

Bir bilinç nedir? Kendini birliği ve ayrıntıları içinde gören ve tanıyan ve bir varlık olduğu için kendine «ben» diyebilen her alan bilinçtir.

Tin Özdeği karşıt olarak bulmamakta, onu oluşturmaktadır, onun dokusudur. Özdek tinin görüntüsüdür.

Evren bilinçli biçimlerden ve bu biçimlerin karşılıklı bildirişimle birbirlerini etkilemesinden oluşmuştur.

Evren kendi bilincindedir, nesnelere oluşmuş değildir, güçleri fiziksel değildir, bildirişimleri (haberleşmeleri) kör değildir.

(1) Not : Raymond Ruyer'nin «La Gnose de Princeton» adlı eserinin bazı kısımlarının tercümesini, MİMAR SİNAN Dergisinin 18 ve 19 uncu sayılarında bulabilirsiniz.

Var olmak karşılıklı bildirişimde bulunmak demektir. Yeni Gnostiklere göre tüm varlıklar bilinçlidir, bildiri verir, bildiri alırlar.

Her varlığın bir iç yüzü, bir de dış yüzü vardır. Her kişi kendi iç yüzünü sezinler. Diğer kişilere göre ise onun iç yüzü, onlara görünen dış yüzüdür. Daha doğrusu öyle de değerlendirirler. Bilim evrenin iç yüzüne inmeye çalışır, ama değerlendirmeyi gördüğü dış yüzüne göre yapar. Canlıların bir iç yüze sahip olduklarını tepkilerinden anlarız. Oysa örneğin bir taş tepki göstermediğinden, iç yüzü olmadığını yargısına varıp, ona sadece NESNE deriz. Gnose da hiç bir varlık nesne değildir. Var olmak karşılıklı bildirişimde bulunmak olduğuna göre, tüm varlıklar bilinçlidir ve iç yüze sahiptir. Varlıkların görünen dış yüzleri aldatıcı bir görünüşdür. Yaşayan varlık ne özdektir, ne de güç. Yaşadığı sürece biçim değiştirir. Varlıkların dıştan bakan için, görünen dış yüzü, tininin görüntüsüdür. Hiç bir varlık tinden yoksun değildir. Buna animizm diyoruz. Gnostikler için evrendeki tüm varlıklar evrensel bir animizm içindedir. Marmara denizine animizm tanımak saçma gözükabilir. Oysa denizin bize görünen yüzü dış yüzüdür. İç yüzü ise atomlar arası korkunç devinim ve bu devinimi sağlayan tin ve bilinç.

Gnostikler bu savlarını karşıtını söylemenin olanaksızlığı yöntemi ile (anti paradokslar) işlerler.

«O Evrende düşünüyor» dediğimde paradoksal bir durum yok. Oysa, «Evrende düşünen yok» dersem bir paradoksla karşılaşırız, zira «BEN» varım. Ben var olduğuma göre O da var olmalı ve ben düşündükçe O da düşünmeli.

«O evrende düşünüyor» deyimi, şimdiki zaman belirttiğine göre doğru. Çünkü şu anda bende düşünüyorum.

«O evrende düşünecek» deyimi yanlış. Zira düşünecek dediğime göre halen düşünmüyor demektir. Oysa ben düşünüyor olduğuma göre, onun da düşünmesi gerek. Ortada bir paradoks var.

«O evrende düşünmüştü» deyimi de yanlış. Düşünmenin bittiğini, artık düşünmediğini belirtiyor. Oysa ben düşünmeye devam ettiğime göre, ortada gene bir paradoks var.

Düşünmek sadece «BURADA-ŞİMDİKİ ZAMANDA» olabilir. Başka bir yerde, geçmişte ya da gelecekte olamaz.

Ben-Burada-Şimdiki zamanda olabilirim. Bir başkası-Başka yerde olabilir ama, ancak bana göre, onun dış yüzünü gören bana göre, Oysa kendi iç yüzüne göre «Ben-Buradayım-Şimdiki Zamanda» diyecektir.

Başka biri beni Beden-Başka yerde ve Devinim halinde görebilir. Oysa Benburadayım-bilinçli ve devinimsiz. Ben de onu orada-beden olarak ve devinim halinde görüyorum. İşin gerçek yüzü, o da kendine göre burada-bilinçli ve devinimsizdir. Zira birbirimizin dış yüzlerimizi görüyoruz. Her varlık kendine göre Burada Bilinç alanında ve Ben dir.

Beden olan daima başkalarıdır. Ben beden değilim. Ben ancak aynalarda bedenim. Ben «Varlığım, burada-Şimdi». Ve «Ben»im. Ve başkaları da, başka varlıklar da kendileri için, benim kadar «Ben» diyebilirler. Her «ben» daima yaşadığını söyleyebilir, evrenin odağı olduğunu savlayabilir, ya da Tin'im diyebilir (büyük T ile) hatta Tanrı olduğunu söyleyebilir. Evren tümüyle bu «Ben»lerden yapılmıştır. Gerçek varlıkları ele aldığımızda zaman içinde 3 tür devamlılık saptarız. Gerçek varlık, gözlemcinin durumu ile değişen etkilerin dışındaki varlıklardır. Bu 3 tür devamlılık şunlardır :

- a — Özdeksel devamlılık
- b — Güçsel devamlılık
- c — Duyusal devamlılık

En karmaşığı ve temel tür duyusal devamlılıktır. Yaşayan bir varlık ne bir özdek parçasıdır, ne bir güç ne de bir dalga. Yaşadığı sürece özdek ve biçim değiştirir. Bu özdek ve biçim değiştirme işlevlerinin gereğine göre olur. Örneğin, bir canlının örgenleri, ya da canlının örgenliği. Örgenlik bir dilin sözcükleri gibidir. İşlevini yitirince, sözcükler yok olur, yerine yenileri türer. Ama sözcüklerin sesleri değişmiş olmasına karşıt, anlamları kalımlıdır. Aynı şekilde gözler ve eller de ölüp toz olurlar. Ama insanlığın gözleri ve elleri sonsuza dek sürer. Demek ki, özdeksel eller ve gözler, duyusal devamlılıklarında, insanlığın gözleri ve ellerinin kişisel belirtileridir. Şu neticeye varabiliriz: her özdeksel devamlılık aynı zamanda duyusal bir devamlılıktır. Ve duyusal devamlılık, özdeksel devamlılığa bağımlı değildir. Biri ölsede, diğeri yaşar. Ama tam tersi olarak, özdeksel devamlılık, duyusal devamlılık olmadan düşünülemez. Duyusal devamlılık, burada-

şimdiki zaman alanıyla birleşir ve varoluş (existence) ortaya çıkar. Bir ırmak bir yaratık değildir denebilir. Özdeksel bir devamlılıktır. Ama su molekülleri tam anlamı ile duyuşal devamlılıklardır. Şu halde ırmakta, bitkiler de birer yaratıktır. Ay da bir yaratıktır, zira molekülleri duyuşal birer devamlılıktır.

Bir özdeği oluşturmak için, atomlar kendi kendilerine, bir düzen içinde örgütlenirler. Atomların örgütlenmesini sağlayan güç, her atomun sahip olduğu tindir. Her tin bir bilinç olduğuna göre, her yaratık bir bilinçtir ve her yaratık zekidir. Üstelik her yaratık aynı derecede zekidir. Bir insanlar bir hayvan, bir bakteri, bir molekül aynı derecede zekidir. Bizim her gözümüz (hücremiz) bizim kadar zeki olduğundan, biz hepimiz Tanrı kadar zekiyiz. Bize kültürlü bir kişinin bilinçsiz (cahil) bir kişiden zeki görünmesi sadece kültürlü kişi üzerinde çalışılmış olmasından ileri gelir. Ancak (zeka) yatay yücelmeyi sağlar. Yatay yücelme tamamlanınca, yaratık düşey olarak başka bir aşamaya ulaşır. Evren çok katlı bir yapı gibidir. Aynı kattaki kiracılar birbirlerini tanır, ayrı katta oturanlar tanışmazlar. «Her şey bilinçtir» demekle «Her şey biçimdir» demek eş anlamlıdır. Zira her biçim kendi iç yüzünde vardır, varlığının kanıtlanması için de görülmeğe gereksinme duymaz. Her biçim kendisi için bir varlıktır, kendi kendini görür ve kendine göre biçimimgedir (imaj). Gözleri ve beyni olan bir ikinci varlık birincisine bakarsa, bakan bu ikinci varlığın beyninde birincinin biçiminin bir kopyesi belirir. Bu kopye, kabaca, aslına benzer. Ama bu kopye, bakan varlığın örgenliğinin bir parçasıdır. Her bakan varlığın bir kendi görüş alanı vardır, o görüş alanı o varlığın «ben» idir. Yanlış olan görüş alanı içinde gördüğüm benim «ben» olmasıdır. Görüş alanının «ben» olmasına en büyük kanıt : her bakanın aynı şeyi görmemesidir.

Varlıkları daima devinim halinde görüyoruz. Aralarındaki uzaklık azalıyor, çoğalıyor. Onlar birbirlerine göre karşıt devinim halindedir. Onlara durarak bakan ben ise öznellik (subjectivité), yada «salt varlık»ı oluşturuyorum (Présence absolue). Görüş alanı hiç bir zaman noktasal olamaz. Bana bakan bir kişi için, bedenim noktasal değildir. Çünkü bedenim zaman ve uzay içinde örgenlerin düzenli bir bütünüdür. Hiç bir ben belirli bir yere bağlanamaz (lokalize edilemez). Bir elektronu yörüngesinde lokalize edemeyiz. Şu halde elementleri lokalize etmeye kalkışmak paradokslar doğuruyor. Lokalize edememenin antiparadoksu tüm sorunları kolaylıkla çözümlenemiyor. Ama

belirli bir açıklığa kavuşturuyor. Örneğin, tikelerin (partiküllerin) çift yaratıldığını kabullenme «burada» larının ortak olduğu düşünüşünü içerir. Kalımla ilgili her kural zaman ve uzay içinde bir bakışım (simetri) kuralıdır. Ve bakışım, tanımı gereği alansaldır.

Noktasal kuramla, hormonlara komuta dizgesinde (sisteminde), gözelerin hormonlardan gelen bildiriye boyun eğmesini, genetik komutada sitoplazma moleküllerinin ARN ve ADN moleküllerinden gelen buyruklara boyun eğmesini açıklamak olanaksızdır. Uzayda komşu iki molekül, gözleri olmadığı halde, birbirlerini görüyorlar, karşılıklı bildirişimde bulunuyorlar. Zira her iki molekülde tek bir alansal biçimde bulunuyor.

Uzayda salt bir yönü tanımlayamayıp, ancak yönlerin ayrımlılığını (farklılığını) belirleyebilmek, bir nesnenin hızını söyleyemeyip, iki nesnenin hız ayrımını tanımlamak hep alansal olaylardır. Bu alan evren kadar büyük olabilir. Nitekim elektromanyetik içetkiler, yerçekimsel içetkiler evrensel alanda açıklanabilir.

Dış yüze göre her «ben», karşısındaki kişinin kısıtlı bir görüş alanı içinde kalır. Oysa kendine göre her «ben» tüm evrendir. Yani acunsal bilincin (Conscience cosmique) görüş alanı ve burada şimdisi-dir.

Eski gnostiklere göre tanrısal Saltık (Absolu divin) kendini tanımak ister. Tanımak için bakması ve görmesi gerek. Yani bir aynası ve gözü var. Acunsal Birlik (Unitas cosmique) bir bakıma kişisel bir Tanrıdır. Ama başka bir bakıma ise kişisel Tanrı olamaz. Kişisel Tanrıdır zira aynı benim görüş alanım önünde beni «ben» olduğuma inandıran düşünce ona da «Ben» dedirtmektedir. Ama ben kendi bilinç alanıma bakan soyut bir varlık, katıksız bir yaratık değilim ki. Ben, bilinç alanımın birliğiyim, bir alan-özneye bağımlıyım. Aynı şekilde Tanrı yada Birlik evrene dıştan bakan bir yaratık, bir birey olamaz. O alansal Birlik, tüm bu Alan-Özne nin Birlik-Ben idir. İngiliz yazarı Samuel Butler «Bildiğimiz ve Bilmediğimiz Tanrı» adlı yapıtında tüm canlıları, Ulu Canlı'yı oluşturan gözeler olarak tasarlamıştır.

Butler'a göre, Tanrı milyarlarca sene önce var oldu. Gücü sınırsız değildir, sonsuz doğru ve iyi de değildir. Yanılır, kendi ile çelişir, kendi kendini paralar, yokeder.

Kuşkusuz Butler'in görüşünde gerçek payı var, ama o oranda da tutarsız. Tanrıyı oluşturan tüm varlıklar evrenin bir parçası, tıpkı samanyolunun evrenin bir parçası olduğu gibi. Oysa evren sonsuz. O zaman evrenin bir bölümü sanki kendisinin bedeni imiş gibi kabuleneceğimiz bir Tanrı'nın varlığı saçma oluyor. Daha geniş kapsamlı, bilinmeyen bir Tanrı düşünmemiz gerek. Tüm evreni, tüm uzay-zamanı kapsasın. Bilim adamlarına göre evren kendi kendini görmüyor, kendi kendinin bilincinde değil. Varlıklar arasındaki bildirişim körü körüne oluyor, bildirişimi verende bildirişimi alan da bu işi bilinçsizce yapıyor. Bilim adamları bu duruma Saltık Kör (Aveugle absolu) diyorlar.

Saltık Kök aslında salt bir mitos. Zira insan yaşantısının birkaç kör görüngüsüne (fenomenine) dayanıyor.

Eğer içetkilerini ele almadan, aralarındaki bildirişim dizgelerini (sistemlerini) incelemeyen yargıya varacak olursak, klasik fiziğin tüm görüngüleri (fenomenleri) kördür.

Bu görüşe göre, sabun köpüğündeki moleküller körükörüne düzenli bir küre oluşturuyorlar. Dünya pergelle çizilmemiş ama küresel. Yörüngesi bir elips ama odakları nerede, yörüngeyi çizen kalem nerede? Köpük kör, dünya kör, uzay kör.

Oysa uzay saltık kör olamaz. Biliyoruz ki bir görüş alanının varlığı için göz gerekli değil. Aynı «burada» alanı içinde bulunmak ta yeterli. Gerçi dünya ile güneş, güneş ile galaksinin diğer yıldızları arasında «ben» ya da birleştirici göz yok. Ama içetkiler (interactions) alanı var. Ve asla yerçekimleri bilinçsiz ve kör bedenler arasındaki bilinçsiz ve kör etmenler (faktörler) olamaz.

Acunsal Tin (Esprit Cosmique) iki göktaşının birbirine yaklaştığını bilir, ama çarpışmalarını önlemek için hiç bir şey yapmaz. Tıpkı kent trafiğini yönetmek gibi. Gnostikler için evren, özdeksel varlıklar ya da kör güçler evreni değildir. O, biçimler ve bilinçli bildirişimler evrenidir.

Diyorlar ki, başlangıçta, acunsal beyni ya da düşüncesi, günümüze dek gelişmiş tüm biçimleri önceden tasarlayan bir evrensel Ulu Bildirimci (Grand Informateur) olamaz. Oysa organik türler, kimyasal türlerden türetilirler. Bir gezegende özdevimsel (otomatik) olarak bir organik tür türedi ise, bu türeyişle ilgili bildirişim zaten gezegenin

moleküllerinde var olması gerekir. Bu bir raslantı değildir. Satranç oyununda, olası oyun seçeneklerinin her birinin oyunun önünde var olduğu gibi. Çok çaba gerektirmesine rağmen, oyunun bütün seçenekleri önceden hesaplanabilir.

Gnostikler : «Önce Yaşam ve İstem (Volonté)» diyorlar.

Antignostik biolojistler ise : «Önce öztüremsel (autoreproductrice) moleküller, sonra bundan doğan yaşama istemi» diyorlar.

Gnostikler : «Önce Ulu Buyurucu (Grand Ordonnateur), veya rastlantıya karşı (Antihazard), yahut Bilinç, ya da Acunsal Öznellik (Subjectivité Cosmique)» diyorlar.

Hayır, diye yanıtıyor bilim adamları : «Başlangıçta Saltık Kör ve Bildirişimsizlik vardı, salt bir gerekircilikle (Déterminisme) özdeksel Ulu Buyurucu ortaya çıktıktan sonra, sağduyusal bildirişim doğdu.

Antignostiklere göre raslantı kendi kendine yol gösterir, yol gösteren olmadan, kendisi seçer, seçici olmadan. Oysa yol göstermek ve seçmek bir bilinç işidir. Rastlantının seçmesi ve yol göstermesi paradoksal olur.

Gnostiklere göre, beyni ve sinir sistemini bilinç üreten bir fabrika gibi görmek, yani, örgenliğin bilinçsiz olduğunu, bilincini beyin sayesinde kazandığını düşünmek saçmadır. Beyni olmayan örgenliklerde de bilinç var, onlar da kendi biçimlerinin bilincindedir. Beyin de ancak diğer canlı örgenlikler kadar bilinçli. Beyin tansıkmışçasına (mucizeymişçesine) bilinç ve anlayışı ortaya çıkartmıyor. Zaten örgenlikte var olan bilinç ve anlayışı mekanik olarak dış evrene iletiyor.

Özdevimsel seçim bir bilinç işi değil, doğal gereksinmeler sonucudur :

1 — Her tür, doğada, yerleşeceği bir kovuk buluyor. Doğa, yerine uymamış türleri eliyor, ya da, salt karşıtı, yerini bulmuş türler varlıklarını sürdürüyorlar. Her varlık diğer tüm varlıklarla tanımlanır.

2 — Her canlının bir içgüdüsel davranışı vardır. Belirli bir besin ve ortam gerektirir. Tam olarak bu besin ve ortam bulunmazsa, var olan besin ve ortama uyma yolunda, türünde bir değişme olur. Artık böylece, yaratık başka bir davranışı benimsemiştir.

Tek bir Bilinç, türü oluşturuyor, ama her tür ayrı bir Bilinç olarak evrimini sürdürüyor.

Gnostikler evrenin Saltık Kör olduğu savını yadsırlar. Onlar için evren, bilinçsiz ve nereye gittiğini bilmeyen bir körü gideceği yeri bilen bir Bilinç haline getiren büyümlü bir kör değneği değildir.

«Öldüm» demek bir paradoks. «Daha ölmeyim» bunun antiparadoksu. Oysa Gnostikler daha da ileri gidip, «Ben evrenin başlangıcından beri hiç ölmeyim» diyorlar. Her beni 2 üretici göze oluşturuyor. Bu sırayı izleyip en ilkel canlı gözelerle dek geriye gidelim. Onları da oluşturan moleküller, atomlar ve bu atomların canlılığı var. Şu halde şimdiye dek hiç bir varlık ölmemiştir. Bir gözenin böylesine uzun yaşayabilme şansı, Milli Piyangodan üst üste bin kez büyük ödöl kazanmak şansından daha az. Ama ölüp giden yalnız örgensel göze. Gözeyi oluşturan atomun içindeki canlılık hep var.

Bilinç süregeliyor. Makineler dayanıklı olmadıklarından, hurdaya atılıyor. Önemli olan bilincin yaşantısı. Atom ve moleküller zaman içinde devamlılıklarını sürdürüyorlar. Bunun için onlara cansızlar deniyor. Bir kısım varlıklarsa büyüyor, gelişiyorlar. Kuşkusuz biyolojik türlerde kimyasal türlerden ayrımlı bir şeyler var. Varlıkları her zaman daha bilinçli ve kimyasal türler gibi yalnızca oluşumları sırasında aldıkları bilgilerle yetinmiyorlar, her zaman aynı şeyleri yinelemiyorlar. Kimyasal türler ne idiysele gene odur. Zira ne yapılırsa gene onu yapıyorlar.

Gerçek anlamda canlı, yapacaklarını, daha önce yaptıklarını göz önünde tutarak yapar. Örneğin, canlı bir insan yalnızca kendi kişisel geçmişi değildir, o, aynı zamanda kendi türünün de geçmişi'dir. İnsan ambriyonu, atalarının ambriyonlarının yapabildiklerini yapmasını bilir. Yaratıklar her zaman paralel bir devamlılık çizgisinde yürümezler. Gözesel bölünmeler ayrımlı yaratıklar türetebilir. Çoğu kez bunun tersi olur. Ortaya çıkan yaratık ana-babasının zaman içinde ikizidir. Tıpkı ikiz iki kardeşin uzayın iki ayrı yerinde ayrıvarlık oldukları gibi. Zaman içindeki ikizlikle, uzay içindeki ikizliğin tek ayrımı, zaman içindeki ikizin, çifti olduğu ana ya da babasıyla paylaştığı bellek gömüsüne (hafıza hazinesine) bir şeyler ekleyebilme zamanının olması. Bu belleksel kalıt, ölümün etkinliklerin durması demek olmadığını kanıtlıyor. Bir adam trafik kazasında ölmüş olsun. Büyük örgenleri hemen etkinliklerini durdurur, az sonra da gözeleri

ve dokusu. Ama gövdesi öylece kalır. Gerçi zamanla o da toz olacak. Ama neden ölüm anında yok olmuyor? Yanıltıcı olan, beden bu anlık devamlılığıdır. Bu görüntüyü, karşıt bir görüntüyle düzeltmek gerek.

Zamanı hızlandırırım. Böylece ölüm hakkında daha doğru bir görüntü ve düşünüyü edineceğiz. Adam yaşıyor, kendi üzerinde ve çevresi üzerinde etkinlik gösteriyordu. Öldü. Hızlanmış zamana göre, gövdesi ve organları artık bildiri alamadıklarından, hemen toz oluyorlar. Yok olan, yitirilen sadece o anki bildiri değil, bildirişime yardımcı tüm geçmiş. Geçmişini ve bilincini yitiriyor. Milyonlarca asırdan beri devamlılık çizgisinde meydana gelen herşey, uzayda ve zamanda yavaş bir yaratıcı bildirişimle olan herşey yok oluyor, yitiyor, uzay dışı oluyor. Alışkanlıklardan ötürü ölüyü arıyorlar. Oysa ondan geride kalan ,toz ve bir kaç kilo karbon, su buharı, demir molekülleri, tuz. Bütün bunlar yalın kimyasal alışkanlıkları içinde etkinlik gösteren elementlerdir. Ölüm etkinliklerin yok olmasıdır. Savi, görülüyor ki yüzeysel, tutarsız çelişkili.

Doğumla ölüm arasında hiç bir bakışım yok. Daha hiç ölmedik, ölümün selefi yoktur. Selefi yoktur ve dönüşümsüzdür.

İnsanlar kalıcı ve zaman içinde evrimci (perfectionnable) bireylerdir. Zira hem etkinlikle uzaya bildiri verirler, hem de kendi öz geçmişlerini korurlar ve bulgucu bir bellekte ya da belleğin yardım ettiği bir bulguda (invention) toplarlar, aynı zamanda da uzaysal temalarla ilgilenirler.

Bildiri almak iki türde olur :

- 1 — Gözleme (par observation)
- 2 — Katılımla (par participation)

Diğer kişiler hakkında bilgi edinmek, davranışlarını, yapıtlarını okumak ve gözlemek yolu ile olur. Ana dilimi öğrenirken «ben» im, bana bildiri veren türkçeye «katılır». Hayvansal içgüdülerde ana dil gibi katılımla elde edilir. Bildiriyi veren bireyüstü (surindividuel) «başka bir ben» dir.

Gözlem uzay içinde olur. Katılımla bildirişim, uzayötesi ile (transpatial) uzay arasındadır. Zira «başka ben» uzayın dışındadır. Bu noktada Yeni gnoz, klasik bilimden oldukça uzaklaşır. Her yaratık

«başka ben» den katılımla bildiri alır. Her «ben», bir başkası için «o» dur, ya da «başka ben» dir ve diğer kişiye aynı şekilde katılımla bildiri verir. Katılımla bildirişim imlerle (işaretlerle) değil, duylara olur. Kısacası Evrende evrensel bir ana dil, konuşanlar, dinleyenler var. Acun, verilen bildirilerin anlaşılması, çözülmesi gereken bir konuşma dilidir, yoksa, bir Yazarın yazdığı ve okunması gereken bir kitap değil. Tanrı, ya da Acunsal Katılınabilen, bir Yazar değil, bir Acunsal Dildir. Gerçek ana dil, yaşam veren dildir. Bu dil öykünme ile (taklit) değil, katılımla konuşulur. Gerçek Ana dil ya da Tanrı, kendinden bilinçlidir. Oysa insan dilleri, konuşanların bilincinde bilinçlidirler. Şu halde, Tanrısal Bilinç ya da Tanrısal Anlak varlıkların bilinç ve anlaşılma ayırmalı olmuş oluyor. Uzay biçimleri ve bildirişimler deposu. Bildirişimler, iz bırakmadan geçip giden «gezici biçimlerdir». Zaman ise daha da ulu bir bildirişim deposu, zira şimdiki, gelecek ve geçmiş tüm bildirişimleri «kapsıyor». César 2019 yıl önce ölmüş olmasına karşın, son nefesinde çıkardığı hava molekülleri hala içimize çektiğimiz havada var. Yayınlanmış bir bildiri, anlamı yitmiş biçimde gezinir. Tıpkı telefondaki konuşmanın elektrik dalgası olarak kabloda iletilmesi gibi. Ama bir alıcı tarafından algılanınca yeniden anlamını kazanır. Bildirilerin gerçek anlamını kavrayabilmek için gnostik nur gereklidir.

Yüzeysel bir düşünüyü bizi şu yargıya götürür :

Evren bir bildirişim evreni olduğuna göre, bilime önem verelim, öğrenelim; böylece Tanrı'ya ulaşırız. Oysa Gnostikler insanları güden bilime inanmıyorlar. Onlar için, beyinin eğitilen bilimle şartlanması kişinin daha büyük gerçeklere ulaşmasını önüyor. Gerek kişiler, gerek toplumlar, esas gerçeklerin kavranmasını engelleyen şartlanmalardan arınmasını bilmeli, körleştirici bilgilerin girmesini engelleyen bir süzgeç kullanmak yoluna gitmeli. Bu nedenle onlar için erkinlikçilik (Libéralisme) bir yargı yeteneksizliğidir. Elerki ise (demokrasi), yaşamını sürdürebilmek için ussal ağulara daha az hoş görülme zorunlu. Hayvanlar içgüdüleri ile davranırlar. Bir davranıştan diğerine geçiş onlara, koşullara bağlıdır.

İnsana gelince, beyinin korkunç bir şekilde gelişebildiğini görüyoruz. Öğreniyor, eğitiliyor, düşünmeleri sindiriyor, kişiliklere bürünüyor, salt kendi kültürüne göre değil, gerektiğinde başka kültürlere göre de. Okumak onun için yeterli. Etkinlikle her oyunda yer alabiliyor. Aynı zamanda hayvan gibi iç güdüleri de var. Şu halde insan-

da iki tür beyin (Soft ware) belirlemektedir. Yaşam beyni ve Kültür beyni. Her iki beyinde aynı kaynaktan esinlenmekte. Tanrı. Her iki beyin birleşmek eğilimindedir. Ama bu birleşme kötü yoldan oluyor ve çatışmaya yöneliyorlar. Toplumsal anlamda bir süzgeç tanımadıklarından, her şeyi herkesin buyruğuna sunuyorlar. Herkes başkasının giysisini giyiyor, yakışmadığı halde. İlkeller gelişmişlere özeniyor. gelişmişlerde ilkellere. Bu hastalık belirince, iç güdüsel kültür, sindirim bozukluğu ile karşı koyuyor. Yapay kültür parçalanıyor. Yeni Gnostikler bu hastalığa karşı bir yalıtımcılık (isolationnisme), etkin bir sansür ve ussal sıklıdüzen (disiplin) öneriyorlar. Bildirişimin köredici projektörlerine karşı bir diyafram. Yalnızca, katılınabilenle yetinmek. Şartlandırıcı bilimden uzaklaşmak.

Yine Gnoz'a göre insan beyni bir bilgisayar değildir. Zira kendi kurgusunu (montajını) kendi yapar. Ama ergin bir insanın beyni, yaratıcı-anlakin (zihnin) istemli (iradî) kurguları için bir bilgisayarla kıyaslanabilir. Psikologlar, bir eylemi oluşturan, denetleyen ve yöneten her tür beyinsel çalışmaya kurgu diyorlar.

Kavrama başvuru çerçevesi (Cadres de Référence) işlevini gören kurgularla oluşur. Bu çerçeveler doğru olabildiği gibi yanlış da olabilirler.

I	II	III
<u>Kaba bilgi</u>	<u>Nesne</u>	<u>Başvuru Çerçevesi</u>
Tuhaf! istasyon eğik yapılmış	Oysa, duvarlar düşey	Eğik olanlar vagonlar

Bilim III e nesnel bir çerçeve değeri vererek II ile III arasındaki dağıtımı iyi yapmaya çalışır.

Kurgu yöntemi, bilimde olduğu gibi inançta da kullanılır. Bir ülkeye, inanmak, bir çerçeveye ya da bir bağlılığa dayanarak kesin olduğu sanılan bir sonuç çıkarmaktadır.

Tüm dinler ve felsefeler, gerçeğin bulgusu ve araştırması değil, birer kurgudur. Ve bu kurgular çok güçlüdürler.

Gnostikler için öncelikle Tin var olmuştur. Tinin gereksinmesi sonucu Özdek ortaya çıkmıştır. Evrensel müzik, müzisyenlerin var olmalarını gerektirmiştir. Gnostikler antimateryalisttir ve tanrıcidir. «Tanrı» sözcüğünü kullanmasını pek sevmezler. Tanrı, acunun bütünlü-

günü sağlayan «İçyüz» dür. Tanrı «Nedensellik» tir. Tanrı «Tin» dir, «Düşünce» dir. Tanrı «Raslantı karşıtı» dir. (Anti-Hasard). Nihayet Tanrı «Kapsayan» dir, «Ana Dil» dir.

Gnostikler için 7 ana günah var :

- Parasızlık
- Sağlık bozukluğu
- Kötü bir kişilik
- Safılık
- Ukalalık
- Aile bağları
- Bir ülküye inanç

Gnostikler ne gösteriş, ne de utku peşindedirler. Gerçek yaşam için çoğu kez dış yaşamlarından feragat ederler. Bunu yaparken amaçları ne övgüdür ne de saygınlık kazanmak. Gnostiklere göre, günü gününe, yemekten yemeğe, yorgunluktan dinlenmeğe, gündün geceye yaşadıkça boşuna yaşıyormuş duyusuna kapılmazsın. Hele bir de tutkudan ve öğünmeden salt uzaksan. Yaşam için anlamsız denemez. Ama önemsiz olduğu gerçek. Anlamla önemi karıştırmak gerek. Olduğunca diyebilmek ve bunu burukluk duymadan, hatta biraz acunsal iyimserlikle söyleyebilmek, bilgeliğe kararlı bir adımdır.

Biz insanlar sanki iplerle asılmış gibiyiz. İp koltuğunda, yani ölünce ipi tutanı görebilecekmiyiz. Bilmiyoruz. Tek iple de değil, çift iple asılıyız. Bir kere kendi istemimiz dışında var olmışuz. Sonra, davranışlarımız da bize bağlı değil. Ne geleceğe, ne geçmişe hükmedebiliyoruz. Şunu biliyoruz ki Tanrı değiliz. Tanrı kim öyleyse? Benim gibi biriye, onun da iplerini tutan bir başka Tanrı olmalı. Bu ise sonsuza dek gider, çözüm bulamayız. Tek çözüm, bir Alan-Tanrı düşünmekte. Alanı fizik üstü bir çekim alanı olsun. Uygulama ve uyum özgürlüğünü bize bırakıp, yazgımızı o ayarlıyor. Bizi yönetirken kullandığı araç ip değil, bizi katılımla yönetiyor. Şu halde ölümü ipin kopması diye tanımlayamayız. Tanrıyla bağlarımız çok geniş. Tanrı bizde, organik alanımızı, bedenimizin tinini oluşturuyor. İşte bu Tanrı, ölüm anında, özdeksel bedeni bırakıyor, ve bedeni toz haline ge-

tiriyor. Bedendeki tin Tanrının Tini olduğuna göre, Tanrının ölümsüzlüğü beni de, bütün benleri de ölümsüz yapıyor. Bedenimdeki Tin Tanrının Tini olduğuna göre öldüğümde Tanrıya dönüyorum hiçliğe değil. Gnostikler ölüme, edebi Maşrıka geçiş diyorlar. (pas-sage à l'Orient Eternel).

KAYNAK DİZİNİ (Bibliografi)

- Raymond Ruyer LA GNOSE DE PRINCETON Fayard 1974.
- Paul Chauchard LA MORT Presses Universitaires de France 1972.
- Orhan Hançerlioğlu FELSEFE ANSİKLOPEDİSİ Remzi Kitabevi 1976.
- Orhan Hançerlioğlu İNANÇ SÖZLÜĞÜ Remzi Kitabevi 1975.
- Henri Sérouya MİSTİSİZM, GİZEMCİLİK, TASAVVUF Varlık Yayınevi 1967.
- Bertrand Russel MİSTİSİZM VE MANTIK Varlık Yayınevi 1972.
- Pierre Ducassé BÜYÜK FELSEFELER Varlık Yayınevi 1972.

İNANIŞ ÜZERİNE

Cevad Memduh ALTAR

İnsanoğlunun «İnanış» prosedürünü, bir düşünceye, ya da kaniya bağlanma niteliğini taşıyan bir tutum ve bir davranış türü olarak tanımlıyabiliriz. İnsanın böylesine etkilenişini, aynı kökenden gelen «İnanç» ve «İnanış» sözleri simgeler. Bunlardan İnanç, daha çok kesin, değişmez ve otoriter bir ruh düzenini niteler. İnanış eylemi ise, aklın ve ruhun mutlu bileşimi olmaya elverişli bir ortamı yaratmada daha başarılı olduğu kanısının doğmasına olanak sağlamaktadır. Görülüyor ki, bu tür tutum ya da davranışlar yüzünden ortaya çıkan ruhsal ve

fiziksel eylemler, birbirinden çok farklı amaçlara yönelik, kendilerine özgü birer prosedür olmanın niteliğini taşımaktadırlar. Onun içindir ki, herhangi bir düşünceyi ya da kaniyi, zorla, baskıyla kabul ettirme eyleminden başka birşey olmayan, tüm dogmatik inançlar ile, insanoğluna, iyiyi, doğruyu, güzeli, baskısız tanıtıp saydırmada büyük rolü olan, içtenlikle İnanış eylemleri arasındaki büyük farkı, gözden uzak tutmamak gerekir. Bunlardan birincisini, yani dogmatik yoldan oluşanı, Baskı İnanıcı, ikincisini, yani içtenlikle benimsenenini ise sa-

dece İnanış terimiyle nitelemek yerinde olur. En azından böylesine bir sonuçta gösteriyor ki, İnanç ya da İnanış eylemlerinin, oluşumundan doğan farklı sonuçların incelenip yorumlanmaları, sadece psikoloji biliminin değil, estetiğin temel konusu olmanın niteliğini taşımaktadır.

İnanç ve İnanış prosedürlerinden yansıyan kavramların, dilde tek kökeni olan «İnanmak» sözü, toplumsal yaşamın en ilkel aşamalarından bile, insanın gözünden kaçmayan, insanoğlunu yoruma yöneltmiş olan bir eylemi simgelemektedir. Örneğin, Büyük-Britanya adalarının güney-batısındaki Wales bölgesinde, varlığını orta-çağa kadar sürdürmüş olan Kelt'lerin Bard diye niteledikleri halk ozanları, İnanma ya da İnanış eylemi ile, gerçek kavramı arasındaki farkı, şu çok önemli kıyaslamadan gelen yorumla tanımlıyabilecek bir düşünce düzeyine ulaşabilmişler ve şu atasözünü oluşturmuşlardır: «İşitmek inanmak, görmek gerçektir!» Böylesine bir anlayış, o zamana göre çok önemli sayılması gereken bir yoruma yolaçmıştır. Çünkü insanoğlu, değil o eski zamanlarda, hatta bugüne dek, görmeden inanma eğilimini zahmetsizce sürdürmüş, kulak yoluyla, yani işiterek edindiği kanıları, çoğunlukla incelemeden benimse-

miye devam etmiştir; böylelikle vakit vakit en tehlikeli dogmalara kolaylıkla kayabilme eğiliminden kendini alamamış ve ancak gözü ile görebildiklerini gerçek saymıştır.

İnsanoğlunun gelişme çabasında, akıl ile ruhun, ortak bir bileşime yönelebilesiyedir ki, insanın inanış çabasında, daha başka bir doğrultuda biçimlenebilme eğilimi başgöstermiştir ve böylesine bir eğilim, inanış eyleminin, zamanla pozitivist, yani akılcı istekten beslenmesi çabasını yeğ tutmuştur. Böylece insanlık, kritik davranış gibi, araştırmayı incelemeyi tutkusunun yarattığı, verimli bir tatminsizlikten sürekli olarak yararlanmış. Deneyden güç alan pozitivist uğraşlar ise, inanış eylemini, bilimsel sonuçlarıyla, bireye ve topluma daha da verimli düzeye ulaştırmıştır.

İnanış prosedürünün, geçmişteki: mitolojik, lejander, teolojik, inkârcı ve dogmatik bilinçlenişlerden sıyrılıp, kritik ve pozitivist stada yaklaşabilmesiyedir ki, insanoğlunun yorum yeteneği, özgür inanışa elverişli bir ortamda gelişebilme olanağını elde etmiştir ve gene böylesine bir inanç, ya da inanış, insanı, Tanrısal varlığın ve bu varlığın eseri olan, uçsuz bucaksız evrenin ululuğuna, Pozi-

tivist-Metafizik diye nitelenmesi mümkün görülen, akılcı bir inanışla inandırmış ve Makrokozmos ve Mikrokozmos gerçeğine, ancak böylesine çağdaş bir inanışla, biraz olsun yaklaştırabilmenin mutluluğuna erdirmiştir. Onun içindir ki, tabiat ötesini, yani görünmiyeni araştıran metafiziğin, Platon (428/7 - 348/7 M. Ö.) ve Aristoteles (384-332 M. Ö.) felsefelerine dayanan Yeni-Platonizme göre, akıl veya duygu kadar, deney yoluyla elde edilecek pozitivist bir anlayışa da bağlanabilmesi mümkündür. Öte yandan batıda, Çek asıllı ünlü terbiyeci Comenius (1592-1670), daha 17. yüzyılda, metafiziği «Metaphysicus» terimiyle nitelemiş ve insanoğlunun bu tür çabasını, tabiatı araştırmakla yükümlü görmüştür. Buna göre günümüzde de, insanın kendi iç dünyasına yönelerek elde edeceği sezinin, tabiata dönük akılcı ve pozitivist araştırmaların yaratabileceği kendine özgü metafizik bir anlayışla da oluşabileceği inkâr edilmez bir gerçektir.

Buraya kadar çizilen tablo, insanoğlunun akılcı gelişim çabasına alan olan binyıllar boyunca, inançta ve inanışta ulaştığı değişik düzeyler ile, çağımızın Pozitivist-Metafiziğinden beslenen inaç ve inanış türlerinin ulaştığı aşamalar arasındaki

farkı da azçok belirleyecek niteliktedir. Kaldı ki, insanın inanış prosedürü, gelişim çabasının hangi aşamasından beslenirse beslensin, azçok kişiye göre bir inanış olmanın niteliğini sürdürmeye devam edecektir. Belki de akılsal ve ruhsal gelişimin bir bakıma en mutlu yönü de budur. Çünkü, ancak baskıyla bir hizaya getirilebilecek olan dogmatik inançların, değişmezlik niteliğini kazanan verimsiz kurallara dönüşmesine karşılık, özgür insanı yetiştiren pozitivist inanışlar, insanoğlunun, daha doğruyu bulabilme tutkusunu kamçulamakta ve tüm insanlığa yararlı olan bilimsel sonuçların elde edilmesine olanak sağlamaktadır. Onun içindir ki, büyük filozof Emanuel Kant (1724-1804), kurallaşmış inançların zararını tanımlama amacıyla şu sözleri söylemekten kendini alamamıştır: «İnanca yer vermek için, bilgiyi yerinden etmem gerek!»

Çağdaş felsefe, modern düşüncenin, inanca ve inanışa hak tanıdığı görevi şöyle bir yoruma bağlamaktadır: «İnanç, ya da inanışın önemi, yalnız geleceğe yönelik olmalıdır ki, bunu da ancak İdeâl olarak nitelemek mümkündür! Yaşanmış ve yaşanmakta olan zaman ise, sadece bilimden ve bilimsel bulgulardan beslenen inanışa alan

olmalıdır!» Bu da gösteriyor ki, geriye doğru inanış, çoğunlukla bağnazlıktır; ileriye yönelik inanış ise, tümüyle bilimsel gelişimden beslenen akılcı bir inanıştır. Çağdaş felsefenin bu yorumu, geçmişle olan bağları da tazelemede bir bakıma yardımcı olmaktadır; şöyle ki: özlü geleneklerimizi, günümüze kadar sürdürmede yararlı olan çağdaş ve akılcı inanış iledir ki, tüm etnik özellikleri, güzelliklerinden birşey kaybetmeden sürdürebilme, batıl inanç ve hurafelerin bozucu, yıkıcı etkisinden koruyabilme olanağı elde edilmiş olacaktır. Kaldı ki, geleneklerin yenilenip tazelenmesi de bu yoldan olacaktır. Nitekim büyük düşünürümüz Ziya Gökalp'te, geleneklerimizin yenilenmesi konusundaki inancını, şöylesine bir yoruma bağlamaktadır; bakınız Gökalp ne diyor: «Herbiri bağımsız ve salt bir karakteri yansıtan kurallar, oturdukları yerlerde oturdukları gibi kalırlar, bir gelecek yaratamazlar. Gelenek ise, yaratma ve gelişme demektir. Çünkü gelenek, çeşitli anları birbiriyle kaynaşmış bir geçmişe, arkadan hareket ettiren bir güç gibi, ileri doğru iten tabii bir akıma sahiptir ki, sürekli olarak yeni gelişimler, yeni yönelişler doğurur. Gelenek, kendi başına doğurucu ve yaratıcı olmakla birlikte,

kendisine aşılana yabancı yeniliklerde, damarlarındaki besi suyundan feyiz alarak canlanır ve bayağı taklitte olduğu gibi, çürüyüp düşmez.»

Öte yandan, halktan, ya da klâsik edebiyatımızdan kopup gelen öylesine yüce sesler vardır ki, insanoğlunun, özellikle akıl gücünden beslenen inanışına yerveren bu seslerin eskimesi, güncel değerinden kaybetmesi imkânsızdır. Bakınız halk, biraz önce yukarda, Büyük-Britanya'nın Wales bölgesinde orta-çağa kadar kültürel varlığını sürdürmüş olan Kelt'lerin Bard diye adlandırdıkları halk şairlerinin söylediği :

«İşitmek inanmak, görmek gerçektir!»

Bard'larınkine çok yakın, ama kavramlı atasözünü, bizde de daha üstün bir deyimle değerlendirmiş ve şöyle demiştir :

«Aklınla gör, kalbinle işit!»

Zamanının büyük bir dil ve düşün üstadı olan ünlü bilim adamımız Muallim Naci ise, bundan yüzyıl kadar önce, yukarda açıkladığım atasözümü, şu biçimde tekrarlıyarak sanatlaştırmış ve bu konudaki inancını şu kanı ile açıklamıştır:

«Aklınla gör, göz haittir kalbine!»

Kalbinle işit, kulak yalancıdır!» Yukardaki inancıyla muallim Naci diyor ki, aklınla göreceksin, çünkü göz, kalbine maledeceğin duygusal etkilenişleri sana göstermez, nasıl ki, kalbinin duyacaklarını da sana kulak gösteremeyecektir! Güncel, ama ideâlist bir inanışa, bundan daha güçlü bir örnek vermek mümkün mü

Şimdi de gene halkın ağızından, aklın ve fikrin önderliğine inanışın bir başka örneğini verelim; bizde halk şöyle diyor :

«Dünya bir gemi, akıl yelkeni, fikir dümeni!» Görülüyor ki, halk bu inanışıyla, insanoğluna şu akılsal ve pozitivist inanışın öğütünü veriyor ve şöyle diyor : «Dünya bir gemi, akıl yelkeni, fikir dümeni,

(kullan kendini, göreyim seni!)» İşte toplumumuzun tam anlamıyla akılcı ve deneyci inanışına örnek olabilecek nitelikte bir başka deyiş:

«İnsan yanılmakla bilgin olur!» Sadece akılcı davranış, insanı bilime ve bilimin gerçeklerine özgü çağdaş inanışla güçlendirir; ve ancak ileriye yönelik inanç ve inanışın yardımıyla ki, insanoğlunun, geleceği yaratma, geleceği biçimlendirme amacıyla harcanması gereken ortak çabaya bugünden katkıda

bulunma yolunda harekete geçebilmesi olanağı sağlanabilecektir. Nitekim memleketimizde özgürlüğün ilk büyük şairi olan Tevfik Fikretin de, bundan 80 yıl kadar önce bu konudaki inanışı, şu satırlarda yerini bulmuş ve Fikret şöyle demiştir :

«Herşeye egemen bir güç varki, yücedir, hatasızdır,

Kutsaldır, erişilmezdir, ona duyguyla inandım.

Yaratılıştta gelişim sonsuzdur, bu yüceliğe,

Tevrat ile, İncil ile, Kur'anla inandım.

Aklın, sihir dolu o büyük gücünün önlenmezliği karşısında,

Boş inançtan kurtulacak ülkelere, yoksunluğun acısıyla inandım.

Birgün yapacak Fen şu siyah toprağı altın,

Herşey olacak, o bilimden doğacak güçle inandım.»

İnanış eyleminin, daha çok geleceğe yönelik olmasını öneren çağdaş felsefe, milâttan önce 1100 yıllarında yaşadığı sanılan, büyük din lideri Zerdüşt'ün, bundan üçbin yıl kadar önce sevgiye inanışın sonsuz değerini açıklama kaydıyla yapmış olduğu bir yorumun, güncel değerinden hiçbir şey kaybetmemiş

olduğunu da kanıtlamaktadır; Zerdüş'te şöyle diyor: «Başka-
larını sevebilmenin sevgisinden
daha da büyük sevgi, en uzak-
takini ve gelecektekini sevebil-
menin sevgisidir: Ben sizlere,
en uzaktakini sevebilmenin sev-

gisini öneririm!» İleriye yönelik,
yani çağdaş, hatta ideâlist oldu-
ğu kadar da, bir bakıma akılcı
görünen böylesine bir inaniş;
bundan daha başka bir deyimle
açıklamaya imkân var mı?

Ankara 28 Nisan 1977

Hayat Hakkında

Raşid TEMEL
(New Age'den)

Hayatın değeri onun uzunluğuna bağlı değildir, çünkü hayatın uzunluğundan başka taraflarında vardır.

Hayatın genişliği de vardır. Hayatınız sempati, sevgi ve hizmetleriniz kadar geniştir.

Tam bir hayatın üçüncü ölçüsü derinliktir. Hayatınız inanışlarınız kadar derindir. Düşünceleri insan korur, inanç ise insanı korur.

Tam bir hayatın dördüncü ölçüsü ise yüksekliktir. Hayatınız ülküleriniz kadar yüksek ülkülü bir insan alçak bir düzeyde yaşayamadığı gibi, yükseldiği düzeyde kalmakla da tatmin olmaz.

İtalya'da Masonluğun Dünü ve Bugünü

Sahir ERMAN

İtalya'da masonluk 1739 yılında görülmeğe başlar. O yıl Floransa'da yaşayan bir İngiliz olan Middlesex dükü, arkadaşları Lord Fox, Antonio Nicellini ile birlikte, Maggio sokağındaki Pascione otelinde toplanarak ilk L. yı kurarlar. Bu tarih, bundan bir yıl önce (1738) Papa Clemente III. ün Masonluğu aforoz eden meşhur **In Eminentis** fermanının çıktığı hatırlanırsa, çok önemlidir. Arkasından Palermo, Napoli, Verona, Roma, Venedik, Savoia ve Sardunya'da L. lar açılır. Bu L. lar değişik akibetlere maruz kalmışlardır. Meselâ Napoli'de Burbonların önceleri masonluğu hoşgörü ile karşılamalarına mukabil, Napolyon'un ve Napoli Kralı Murat'ın yenilgisinden sonra ve Papalığa yaranmak için Masonları tâkibe koyuldukları ve Mason localarını kapattıkları görülmektedir (1). Gerçekten Napolyon'un izinden yürüyen Murat'ın krallığı zamanında masonluğun korunduğunu, hatta teşvik edildiğini görmekteyiz.

(1) ED STOLPER-La Massoneria settecentesca nel Regno di Napoli (Riv Mass., kısım 1973, 527 ve son).

ilâve edelim ki Papa Clemente'nin bu tutumu diğer Papalar tarafından çıkartılan 1821, 1825, 1846, 1865, 1884, 1894 ve diğer fermanlarla sürdürülmüştür.

Bütün bu dinî baskıya rağmen İtalya'da masonluk ilerler. İlk B. L. 1859 da kurulur ve İtalyan birliğini gerçekleştirmek isteyenler buna bağlı localarda buluşurlar. İşin tuhafı bu birliği Piemonte Krallığı marifetile tahakkuk ettirmek isteyenlerle, Cumhuriyetçi olup Krala cephe alanlar biraradadır. Bir taraftan II Viktor Emanuel'in ünlü Başbakanı Cavour ile B. Ü. olan Fransa Büyük Elçisi Nigra, hatta bizzat kral II. Viktor Emanuel, diğer yandan Cumhuriyeti fikren savunan ve bu yüzden vatanını terk zorunda kalan Mazzini, yine Cumhuriyetçi olup İtalyan Birliğini kendi özel Ordusu ile kurmağa çalışan Garibaldi, büyük şair Cumhuriyetçi Carducci Masondular. Keza bu dönemde kurulan Carbonari ve Genç İtalya gizli Örgütleri, yer altı faaliyetlerine girişerek, Milano'nun 5 günü gibi, halkı Avusturya idaresine karşı ayaklandırmaya muvaffak olurlar: bu iki gizli örgüt de esasta masonlar tarafından kurulmuş ve yönetilmişlerdir.

İtalyan tarihine geçen ünlü kişiler L. lara girer. Bugünkü Ceza Kanunumuzun me hazını teşkil eden İtalyan Ceza Kanununu hazırlayan Adalet Bakanı Zanardelli, Başbakan Crispi, büyük Cezacı Ferri, ihtilâlcı olup kurşuna dizilen Bandiera kardeşler, sonraları Faşist partisinde önemli mevkiler işgâl eden Bottai ve meşhur General Badoglio bunlar arasında sayılabilir. İtalya'da Masonluk daima lâik ve papalık aleyhtarı olmuştur. Bu anti-cléricalisme yani ruhban sınıfı aleyhtarlığıdır ki, İtalyan vatanseverlerini Vatikan Devleti ile silâhlı çatışmayı ve aforoz edimeyi göze alıp, başkent Roma olmak üzere İtalyan birliğini gerçekleştirmeğe sevk etmişti.

Ancak bu anti-cléricalisme, 1805 ile 1838 yılları arasında İtalya'da Misraim ve Memphis ritlerinin de yayılmasına yol açtı. Bunlardan Mısır tipi diye de anılan ve Kuzey İtalya'da ve Napoli krallığında taraftar bulan Misraim riti, 90 dereceye bölünen dört sınıfa ayrılmakta idi: 1. den 33. dereceye kadar giden birinci sınıf sembolik; 34. den 66. ya kadar giden ikinci sınıf felsefi; 67. den 77. ye kadar giden üçüncü sınıf mistik; nihayet 78. den 90. a kadar giden dördüncü sınıf da kabalistik sınıfı teşkil etmekte idi.

Memphis riti ise üç seriye ayrılan 95 dereceden oluşmakta idi: 1. den 35. dereceye kadar giden birinci seri Loca, Şapitr ve Aeropaj ol-

mak üzere üç sınıfa bölünmüştü; 36. dan 68. dereceye giden ikinci seri Senato ve Concistoire olmak üzere iki sınıftan mürekkepti; nihayet 69. dan 95. dereceye giden seri Şûra (Konsey) adını taşıyan tek bir sınıftan ibaretti.

Memphis riti kısa sürede bütün İtalya'ya yayıldı ve bu rite göre kurulan B. L. nin Büyük Üstatlığına da, 1881 yılında, millî kahraman Giuseppe Garibaldi getirildi.

Tekrar edelim ki, bu iki ritin İtalya'da böylesine yayılmalarının esas sebebi, masonlukla hıristiyanlık arasında her türlü uzlaşmayı reddedip, Mısır ve Orta doğunun eski geleneklerine bağlanmak eğilimi olmuştur.

Bu iki rit 1899 da her birinin Yüksek Şûrasının birleşik yönetimleri altında birleşti. 1908 de tek bir Yüksek Şûra kurularak Birinci Dünya savaşına kadar varlığını sürdürdü.

Bunun dışında ve Napolyon'un yenilgisi üzerine İtalyan masonluğu XIX. yüzyılın yarısında parçalanmış bir manzara göstermektedir: Torino ve Napoli'de iki tane Grand Orient olduğu gibi Torino, Floransa ve Palermo'da da üç Yüksek Şûra göze çarpmaktadır. Ayrıca Milano'da -esasta Avusturya işgâline taraftar olan ve sadece ilk üç dereceyi ihtiva eden- Lombardiya Locaları faaliyettedir. 1875 te Lozan'da yapılan bir Kon vanda Grand Orient'lar birleşir: bunun akabinde de Yüksek Şûraların birleştiği görülür. Yalnız Lombardiya locaları ayrılığı sürdürür.

Bu dönemde Nathan ve Ferrari K. ler B. Ü. olurlar. H. B. A. liğe ise ölüm tarihi olan 1906 ya kadar bu görevi 21 yıl kesintisiz ifa eden Lemmi B. getirilir ve birleşmeyi bu Ü. gerçekleştirir.

Lemmi K. ilki çeken bir kişidir. Bir aralık 1843 yılında, İstanbul'a yerleşip ticaretle iştigal eden bu K., B. Ü. olunca aleyhine büyük bir kampanya açılmış ve 1844 te Marsilya'da hırsızlıktan hüküm giymiş olduğu gerici basın tarafından ileri sürülmüştü. Lemmi Ü. kendisi hakkında böyle bir kararın bulunmadığını, iddia olunan tarihte İstanbul'da olduğunu gazetelerde yayınlanan bir yazısı ile tekzip etmiş ise de, kampanya, HBA ın kişiliğini aşarak ve Masonluğu hedef tutarak genişlemiş ve devam etmiştir.

Bunun üzerine toplanan Yüksek Şûra şu tarihî ve ilgi çekici kararı vermiştir:

«Muhterem ve aziz kardeşler,

«Cizvit târikatlerle ruhban gericiliğini telkin ve iftiralarla bizim Teşekkülümüze ve onun en gözde Kardeşlerine karşı her yönden kuvvetlendiren çetin mücadelede bizlere kuvvet ve cesaret vermek maksadile 28 nisan 1895'de Roma'da gayet kalabalık bir şekilde toplanan 33 ler Yüksek Şûrası, aşağıdaki kararı oybirliğiyle vermiş ve bunun bütün Masonlara duyurulmasını kararlaştırmıştır.

İTALYAN JÜRİDİKSYONU İÇİN ESKİ VE KABUL EDİLMİŞ İSKOÇ RİTİNİN 33. DERECEİ YÜKSEK ŞÛRASI

Kendi mensuplarından herhangi birine karşı ileri sürülen ithamlara cevap vermek yetkisinin münhasıran kendisine ait olduğunu kabul ettikten;

Hâkim Büyük Âmir ve Büyük Üstad Adriano Lemmi (33) kardeşe yöneltilen iftiralara ilişkin belgeleri gözden geçirdikten;

Aynı kardeşin izahatını dinledikten;

33 dereceli Giuseppe CENERI, Oreste REGNOLI, Giosué CARDUCCI, Luigi ORLANDO, Antonio MARDİNİ ve Giovanni BOVİO kardeşlerin 17 nisan 1895 tarihli raporlarını okuduktan;

Sonra

Antonio Lemmi Kardeşe yöneltilen ithamların yalan ve iftira olduklarını kabul eder ve aynı kardeşin haricî âlem mahkemeleri nezdinde şikâyette bulunmaması gerektiğine karar verir» (2).

Lemmi K. in ölümü İtalyan Masonluğu için dönüm noktasıdır.

Gerçekten 1908'de yapılan seçimlerde H.B.A. liğe Ballori, kaymakamlığına da Fera getirilir. O tarihte B. Ü. ise Ferrari K. idi. Aynı yılın 22 nisanında Ferrari B. Ü., Bissoloti K. tarafından Parlamente'ye sunulup ta, okullarda din dersi okutulmasının yasaklanmasına ilişkin bulunan bir kanun tasarısını desteklememiş olan K. leri tenkit

(2) ANONİM Un emulo di Taxil (Riv. Mass., Aralık 1973, 607 ve son, özellikle 612-613).

eden bir levha yazdı. H. B. A. kaymakamı Fera, Masonların vicdan özgürlüğüne karışılmıyacağı gerekçesile bu levhaya karşı çıktı.

H.B.A. Ballori, masonların kendi prensiplerine dış âlemde de sadık kalmak zorunda olduklarından bahisle B. Ü. in yanında olduğunu ilân etti. Bunun üzerine Kaymakam Fera, 3 temmuz 1908 de bütün Atölye, Şapitr ve Aeropaj'lara yayınladığı bir genelge ile, B. L. yı gayrımuntazam ilân etti. Buna karşılık ta B. Ü., kaymakam Fera'yı ve onu tâkip edenleri masonluktan ihraç etti ve böylece B. L. Palazzo Giustiniani'de; Fera ve onu tâkip eden Y. Ş. Atölyeleri de Gesu meydanında, birbirlerini her gün suçlayarak, faaliyet gösterdiler. İki yıl sonra da bu atölyelerce H.B.A. seçilen Fera, Y. Ş. denetiminde, İtalyan B. L. sı (Serenissima) adı altında bir B. L. kurdu.

Bu durum Birinci Dünya Savaşının sonuna kadar sürdü. Bu arada Fera ölmüş, onun yerine Palermi Gesû meydanındaki gayrımuntazam masonların hem B. Ü. lığına hem de H. B. A. liğine seçilmişti. Palazzo Giustiniani'deki muntazam masonlukta ise Ferrari B. Ü. ıktan ayrılıp, H. B. A. seçilmiş, onun yerine de Torrigiani K., B. Ü. olmuştu.

Savaşı müteakip İtalya'da büyük bir anarşi hâkim olmuş ve her iki masonluk buna karşı cephe almıştı. Bu sebebledir ki, kômünizm ve anarşi ile savaşıacağını ilân eden faşizm, masonlar tarafından sempati ile karşılandı. Bu büyük bir hata idi, çünkü daha önce üç defa talip olup da her seferinde reddedildiği için Mussolini Masonluğa karşı büyük bir kin duymakta idi. Hatta henüz sosyalist olduğu dönemde, Sosyalist Partisinin 1913 te yaptığı toplantıda, mason olan sosyalistlerin partiden ihraç edileceklerine dair karar alınmasına dahi âmil olmuştu.

Faşist partisine mensup olanlar arasında bir çok mason vardı. Meselâ Balbo, Bottai, Acerbo, Farinaci, Grandi ve sonraları Mussolini'nin damadı olan Ciano masondu. Hatta, Faşist Partisinin Genel Sekreterliğini yapmış olan Farinaci hem Palazzo Giustiniani'deki hem de Gesû meydanındaki masonluğa intisap imkânını bile bulmuştu.

Ancak 14 şubat 1923 te Faşist Partisi Büyük Konseyi, faşist partisi mensuplarının mason olmalarını yasakladı. Bunu müteakip bütün Dernekleri faaliyet ve üyelerini açıklamaya zorlayan 12 ocak 1925

tarihli bir kanun kabul edildi (3). 19 Mayıs 1925 te de gizli cemiyetlerin yasaklanmasına dair bir kanun - Mussolini'yi çileden çıkararak - 4 aleyhte reye rağmen kabul edildi.

Bu arada B. L. toplanmış ve Torrigiani B. Ü. faşizmi lâiklikten ayırmakla suçlamış ve masonlukla faşizmin bağdaşamayacağını ilân etmişti. Gerçekten Mussolini kiliseye yaranmak için Lateran anlaşmasını yapmış ve okullarda mecburî din derslerinin okunmasını, dinî nikâhın geçerliliğini, boşanma yasağını, Vatikanın okul açmasını kabul etmişti.

Partinin 1923 tarihli kararı, militanların localara hücum edip tahrip ve yağmada bulunmalarına yol açmıştır. Ancak Torrigiani B., bir fırsatını bulup Amerika'ya gider ve seri konferanslar vererek Amerikalı kardeşleri İtalyan masonlarına yardım etmeğe dâvet eder. Bu çağrı neticesiz kalmaz: 32. dereceli bir K. olan ABD Başkan W. G. Harding, masonlara karşı girişilen hareketlere derhal son verilmedikçe, İtalyan hükûmetinin ABD ye gönderdiği yeni Büyük Elçinin itimadnamesini kabul etmiyeceğini İtalya'ya bildirir ve anılan hareketler durur. Ancak Harding'in ağustos 1923 de ölmesi üzerine, baskılar yeniden başlar: 25 Kasım 1926 da yürürlüğe giren «Devletin Savunması» adlı bir kanunla, dağıtılan dernekleri her ne suretle olursa olsun yeniden kurmak 3 yıldan 10 yıla, bunlara girmek veya bunların doktrinlerinin propagandasını yapmak 2 yıldan 5 yıla kadar ağır hapis ve kamu hizmetlerinden yasaklılık ile cezalandırılır: bu suçlara faşist milis ordusuna mensup subayla 1 generalden kurulan, kararları kesin olan bir mahkemenin bakması kabul edilir (4). Amendola K. öldürülür, B. Ü. Kaymakamı General Capello (5) Mussolini'ye suikaste bulunacağı iddiasıyla Devletin Savunması Kanunu gereğince 22 Temmuz 1927 de 30 yıl ağır hapse mahkûm edilir. Torrigiani B. Ü.,

(3) Bu kanunun 2. maddesi «gizli bir şekilde kurulan veya çalışan ya da üyelerini sır tutmakla yükümlü kılan» derneklere üye olmalarını Devlet, Vilâyet, Belediye ve bunların yönetimi altında bulunan kurumların bilcümle memur ve müstahdemlerine yasaklamakla ve kanunun yürürlüğe giriş tarihinden itibaren 15 gün içinde bu derneklere istifa etmeyen memur ve müstahdemlerin azledileceklerini beyan etmekte idi (Bk. Dizionario Penale, 1925, kısım II, 78-79).

(4) Bk. : Dizionario Penale, 1927, Kısım II, 55-57.

(5) Bk. : Mimar Sinan, 1976, XIX, 96.

Devletin Savunması Mahkemesince Lipari adasına sürülür: B. Ü. bu adada her iki gözünü kaybedecek ve 31 ağustos 1932 de yanından hiç ayrılmayan Tega K. in (6) kolları arasında ölecektir.

Gesû meydanındaki masonların B. Ü. Palermo ise, faşizme yaranıp kendi örgütünü kurtarmağa çalışır ve Palazzo Giustiniani'deki muntazam masonların siyonist, amperyalist, kilise ve Devlet düşmanı olduklarını ilân eder. Bu tutum Gesû meydanındaki bazı masonların, bu örgütten ayrılıp, Palazzo Giustiniani'deki localara iltihak etmelerine yol açar (7). Fakat Faşist hükümet 25 kasım 1925 te Palazzo Giustiniani'deki locaları kapatır ve lokallerine elkoyar.

Bunun üzerine Palermo, kendi örgütünün hüviyetini değiştirip, Mason localalarını kapattı ve «İskoçyalı Sen Jan Kültür ve Yardım İtalyan Millî Ordre»u adını taşıyan bir dernek kurarak, kendisinin ötedenberi faşist partisine sadık olduğunu iddia etti. Bu hareket ABD Güney Jüridiksyonunun 21 ekim 1931 tarihli toplantısında Palermo'nin onur üyeliğinden çıkarılması kararını vermesine yol açtı.

Bu arada gerek Palazzo Giustiniani'ye ve gerek Gesû meydanına bağlı olan masonlar -İtalyan siyasî polisinin çok sıkı tâkiplerine rağmen- gizli gizli toplanmağa devam ettiler ve 1943 te bu kardeşler bir araya gelerek «İtalyan Birleşik Masonluğu» adı altında birleştiler.

Bundan başka, Fransa'ya kaçmış olan İtalyan Masonları, Pariste bir İtalyan B. L. Kurarak çalışmağa koyuldular. Fransız B. L. tarafından dahi anlayışla karşılanmayan bu L. nın faaliyeti Nazilerin Paris'i işgâl edip, B. Ü. Tedeschi K. i ölüm kamplarına göndermelerine kadar devam etti. Daha sonra İtalyan B. L. İskenderiye'ye geçerek 1944 e kadar çalıştı (8). Ancak ikinci dünya savaşının faşistlerle nazilerin yenilgisile sonuçlanması üzerine, Palermo tek muntazam ve seçilmiş B. Ü. in kendisi olduğunu iddia ederek, Gesû meydanındaki L. ları yeniden açtı ve kendisinin en azılı faşist düşmanı olduğunu ilân etti.

(6) Bk. : Mimar Sinan, 1977, XXIV, 81.

(7) Masonluğa ihanet ettiği bu K. lerce ilân edilen Palermo, buna rağmen 1922 de Lozan'da toplanan Y. Ş. lar konferansına İtalya H.B.A. sıfatile iştirak imkânını bulur. Ancak kapanış ziyafetinde, Lozan Üniversitesinde profesör olan İtalyan asıllı Boninsegni K. tarafından alenen tokatlanır (Bk. : Mimar Sinan, 1977, XXIV, 81).

(8) **ANONİM il grande Oriente d'Italia in esilio** (Riv. Mass., aralık 1973, 577-581).

Diğer yandan Palazzo Giustiniani'deki Masonlar da toplandılar, eski L. larını faaliyete geçirdiler ve binalarının geri verilmesi için dava açtılar. Ancak L. lar hükûmetçe kapatılmış olduğu için davayı kaybettiler ve eski lokallerinin kendilerine 20 yıl için kiralanmasını sağlayabildiler.

1945 te Palazzo Giustiniani'deki B. L. ile «İtalyan Birleşik Masonluğu Oberdyansı» birleşti. Sembolik L. lar Palazzo Giustiniani'deki B. L. nin hâkimiyetine geçti, İtalyan Birleşik Masonluğu Obedyansı ise Y. Ş. halinde teşekkül etti.

Ancak bu birleşme kısa ömürlü oldu ve daha çok kişisel çekişmeler yüzünden tekrar B. L. lar ve Y. Ş. lar kuruldu: 1950 yılında İtalya'da yirmiye yakın Y. Ş. nin bulunduğu görüldü. B. L. lar da, Palazzo Giustiniani'deki Grand Orient'dan başka, Güney İtalya Ortodoks B. L. ve Y. Ş.; Alam B. L.; Ligurya Masonik Federasyonu; Sollazzo Grupu diye de anılan İtalyan Serenissima B. L. diye bölündüler. Palazzo Giustiniani'deki Grand Orient İsviçre, Fransa, Almanya, Hollanda, Yunanistan ve ABD Kuzey jüridiksyonu ile; Alam B. L. ABD Güney jüridiksyonu ile temaslarını sürdürüyordu. Bu durum İtalyan muntazam masonluğu hakkında tereddütlere yol açıyordu. Nitekim 1956 daki Havana Kongresinde Grand Orient'in delegeşi kabul edilmedi; diğer bazı toplantılarda ise, Alam B. L. na kapılar kapandı.

Nihayet 1960 da Grand Orient ile Alam B. L. birleştiler: tek bir B. L. kuruldu ve bu B. L. Fransız Grand Orient'i ilgisini keserek İngiltere Birleşik B. L. ve diğer muntazam B. L. lar -bu meyanda Türkiye B. L. tarafından tanındı. Y. Ş. lar da birleşti ve bütün muntazam Y. Ş. larca tanındı. İki B. L. arasında imzalanan 26 nisan 1960 tarihli belgede, özellikle, şu esaslar yer aldı : 1) Eski prensipler kabul edilmiştir; 2) E. U. M. na ve kutsal kitaba açıkça inanıldığı beyan edilmiştir; 3) İster alttan ister üstten gelsin her türlü diktatörlüğe karşı bulunduğu ifade edilmiştir; 4) Hürriyet ve demokrasi prensiplerine saygı gösteren her millî hükûmet desteklenecektir. Bunun üzerinedir ki, L. lara sızmış olan ate'lerle komünistler ihraç olundular. Bu şekilde kurulan B. L. ya Roma Milletlerarası Locaları ile İngilizce çalışan dört loca ve üyeleri sadece B. Ü. ça bilinen P-2 rümuzlu bir L. da bağlandı. Paris'teki bir L. ile Afrika'daki iki L. da B. L. ya girdiler.

Buna rağmen sayıları pek az olmakla beraber Gesû Meydanındaki

Masonluk ile, bunlardan ayrılan Sollazzo Grupu yine de varlıklarını sürdürmektedir (9).

Ancak Sollazzo Grupu, gayri muntazam diğer masonları toplayarak Merkezi Milano'da olan bir «İtalyan Masonları Konfederasyonunu» kurmuş olduğunu da ilân etmiştir.

İlave edelim ki, Kilisenin tutumu, hiç değilse resmen, değişmiş değildir. Kanonik Cede'unun 2335 ve 1240. maddeleri yürürlükte olup, aforozu ve dinî törenle gömülme yasağını muhafaza etmektedir. B. L. ile Kilise arasındaki yakınlaşmayı sağlamak için kilise tarafından bu işe memur edilmiş olan Kardinal Agostino Bea temaslarına başlamış ise de, kardinalin ölümü bu görüşmeleri akamete uğratmıştır. II Vatikan Konsilinde Meksikalı Piskopos Sergio Mendez Arco, Masonluğun gayesinde ve programında esaslı değişikliklerin yapıldığını ileri sürerek, kilise müeyyidelerinin kaldırılmasını talep etmişse de Papalık makamı kilisenin eski tutumunun devam etmesini kararlaştırmış ve sadece museviler hakkındaki Hz. İsa'nın ölümüne sebep olarak suçlamasını kaldırmakla yetinmiştir (10).

İşte bu satırların yazıldığı sırada durum bu merkezdedir ve İtalyan masonluğu intizam yolunda toplanmak çabasını sürdürmektedir.

(9) Bk. : AMBESI, *Storia della Massoneria*, Milano 1971, 195-213.

(10) 28 Ekim 1965 tarihli Papalık Beyannamesi (*Les Actes du Concile Vatican II*, Paris 1966, 159-163).

Nour Lo. sı Üs. Muh. nin 18.3.77 Tarihli Konuşması

A. ASSOULI

Üstadı Muhterem!

Derecelerine ve meziyetlerine göre bütün Kardeşlerim!

İstanbul'daki Kardeşlerimizin çalışmalarına katılmak üzere Fransa'dan kalblerimiz sevinç dolu olarak geldik. Nazik hüsnü kabulünüz için içten teşekkür ederiz. İkliminizin tatlılığı, pek çok şair ve yazarın belirttiği gibi geniş ufuklara kadar uzanan toprağın ve göğün ışık-

larının güzelliği, ilişkilerimizin tatlılığı buradaki mevcudiyetimize unutulmaz güzellikler katmaktadır.

Fransız Millî Büyük Locası (G.: L.: N.: F.:) ve Pek Sayın Büyük Üstadı Auguste Louis DEROSIERE ki bana, Büyük Locanız ve bilhassa İREM ve ÜLKE Muhterem Localarınız için, en kalpten dilenen başarı ve gelişme, Üstadlarınız ve her biriniz için Kardeşçe Sevgiler, İÜkeniz

için barış, bolluk ve onurunuz olan ahlâkî değerlerin gelişmesi temennilerini iletmek vazifesini tevdi etti.

Gezilerimiz basit birer turistik gezi değildir. Esas gayemiz, yabancı Localarla Kardeşlik ve dostluk bağları kurmaktır.

Bu, medeniyetlerin gücünü ve ruhunu teşkil eden fikrî değerlerin küçük gördükleri ve ihmal ettikleri büyük bir idealdir. İnançımız bu büyük idealin emrinde güçlü ve cesur olacaktır.

Nur Locamızın kurucu üyesi ve Önceki Üstadı Muhterem Eugène CHAMBON K.: bize katılmadığından üzüntülerini belirttiler.

Sözlerimizi takdir hislerimiz ve Kardeşlik sevgimiz olarak kabul ediniz. Biz sadece, Localarımızın fikrî gelişmesi ve başarısı için bir sevinç ve ümit mesajı ve nihayet sizlere ve bütün aziz saydıklarınıza mutluluk mesajı getirdik.

Evrensel masonlukta İslâmiyetin özel görevi üzerine dikkati çekmeyi düşündük.

Bütün bu ilkeler geleneksel ve evrensel masonlukta pek çok defalar belirtilmiştir. Fransız Millî Büyük Locası çalışmalarına daha açık bir muhteva ka-

zandırmak için, İslâmiyette olduğu kadar ilk Hıristiyanlık doktrininde de kutsal olan Haz. İbrahim kardeşliğinin gelişmesinin tamamlayıcı görünümünü ifadelendirmeye çalışmaktadır. Bu amaçla büyük görevlilerimizin desteği ile, Kur'an dan ruhanî yönelimlerinin esaslarını alanları bir araya toplayacak olan Nur Muhterem Locasını kurduk. İncil ve Kur'an evrensel kardeşliğimizin somut bir ifadesi olarak beraberce kürsünün üzerinde dururlar. Manevî hayatımız birbirimizin temiz imkânından sadık ve muhteşem bir şekilde yayılanların tam bir neticesi olduğu vakit mümbittir.

Kendi özümüzde olmaması gerekenin derinliğine indikçe, tarihin kargaşalıklarının üstüne çıkarak, dünyanın gelişimine hakiki bir etkinlikle katkımızı arttırabiliriz. Bu sadakat bizi İslâmiyetin görevine daha hassas bir anlam vermeğe götürür.

Nur Muhterem Locasının İstanbul'da Muhterem Localarımızla Kardeşçe toplanması insanları, ve ülkelerin hizmetinde Masonluk tarihinin önemli bir sayfasını açacaktır.

Mümkün olduğu kadar açık ve objektif olmaya çalışacağız.

Kur'an-ı ve ilk müslüman toplumunun tarihini dikkatlice tetkik

ettiğimizde pek çok Avrupa'lı hristiyan olan ve olmayanın düşüncelerinin aksine Hz. Peygamberin başlangıçta ilk hristiyanlık doktrinine karşıt ve saldırgan bir tutumu olmamıştır.

İncil'de açıklanan hakikatlerin devamında kalmayı seçen, İslâmın Peygamberi, Kur'an'ın «Kitaba İnananlar» diye tanımladığı kimselerle hoşgörülük, dürüstlük ve hattâ dostluk müna sebetleri kurmaya çalışmıştır. Kur'an'da bu «Eucuménique» havayı işaretleyen pek çok ayet bulunmaktadır.

Kur'an, Tevrat'ta geçen örnek isimleri hatırlatmayı unutmaz: «İnananların babası, Tanrı'nın sırdaşı» Hz. Musa ve hattâ Hz. İsa ve Hz. Meryem büyük bir hürmetle Kur'an'ın sûrelerinde anılmışlardır.

Zihinlerimizin hakikaten aydınlanması için biraz daha ileriye gideceğim. Kur'an tedrisatının tamamını ve hattâ dünkü ve bugünkü pek çok müslümanın mânevî tecrübeleri ve yazılarını iyi hatırlamak lâzımdır. Bir kaç sene önce, ALİ NERAD'ın yazdığı gibi: «Hz. İsa, Kur'an'ın inananların imanına gösterdiği en yüce kişilerden biridir; Hz. Muhammed'i bir tarafa bırakırsak Hz. İsa, Hz. Musa ve Hz. İbrahim'de vahiyin nur'u toplanmaktadır.

Dolayısıyla günümüz İslâmiyetinin en önemli hakikatlerini anlamak için çaba sarfetmeliyiz.

Asırlardır, Kur'an gerek tarihî, gerek dinî ve hatta gerekse felsefî yönlerden pek çok tefsir ve açıklamaların öznesi olmuştur. Fakat yakın bir tarihe kadar, insanî bilimlerin kaynaklarına sahip olmadığımızdan Muhammed tarafından insanlığa kazandırılmış kutsal kitabı, sadece «doğa üstü» değil, yazılı ifadesinin en küçük ayrıntısına kadar insan şartlanmasından âri «Tanrı'nın kelâmı» olarak kabul etmişlerdir. Bu tefsirciler Kur'an'ın yazılarını tarih ve dil bilimi yönlerinden tahlile lüzum görmemişlerdir.

Belli bir süredir, Orta Doğu'da Mağrip'te, başka görüşler belirmektedir. Müslüman üniversiteliler, Kur'an Allah'ın kelâmı olduğuna göre, insanların dilini benimsemiş ve belirli bir kültür ve dil ortamında meydana çıktığına göre anlaşılması tefsir için tarihin en son çalışmaları ile aydınlatılmalıdır demişlerdir.

Günümüz dünyasında vazifemizin, geçmişin anlaşmazlıklarının ötesinde, başkalarının mânevî tecrübelerini, hürmetle ve değer vererek incelemek olduğunu zannediyoruz. Her fert kendi an'anesini ve inançlarını, her türlü felsefî veya dinî sistemin

ve inanç kazandırıcılığının dışında, muhafaza etmelidir.

Hiç bir diyalog karışıklık ve çift yönlülük içinde yürütülmemelidir. Sadece herkes kendine mâlik olabildiği sürece, hakikî ve faydalı bir diyalog yaşatılabilir.

Kendilerini ayıranların ötesinde insanlar keder ve sevinç anlarında sessizce ve derunî bir şekilde ve bilhassa masonik toplantılarımızda bir araya gelebilirler.

Temsilci Kurulumuzu teşkil eden Kardeşlerimizle Locamız Nur'u size böyle takdim etmekten saadet duyuyoruz.

Yenilik ve gelenek dolu, daha vazih bir düşünceyi ifadelendiriyoruz.

Bu yönelişimiz yavaş yavaş istâm dünyasında değerlendirilecek ve dikkate alınacaktır.

Böylelikle insanlar ve ülkeler arasında daha iyi anlaşma doğacaktır. Hayatımıza ve fikrimize daha geniş bir kardeşlik anlamı vermenin sevincini duyacağız.

Kardeşlik ve barış yolunda çalışanlara hakikî bir destek getire-

cek fikirlerimiz ve hareketlerimiz olacaktır. Bu Nur'un İstanbul bul'lu Kardeşlerine mesajdır.

Buluşmamızın Dünya barışına iyi bir örnek ve faydalı bir aydınlığın başlangıcı olmasını dileriz.

Evrensel masonluğa lâyük çalışma ve yaşamının sebepleri bunlardır. İncamız ve ümidimiz budur.

Önemli bir kişi, Collège de France'da Prof. Jacques BERQUE şunları yazmıştır :

«Batı, hakiki islâmiyetin önemini ve hakikatini anlamamıştır. Bunun uyanması yeni bir evrensel basitleşmenin hasarlarını dengelemektedir. Dolayısıyla meselenin esasını görüyorsunuz ve Araplara evrenselliği inkâr etmeden özelliklerinin mânâsını kavramalarında müteşekkik olmalıyız. Yeter ki bu, yalnız bırakılma ve geçmişe inananın tutaklarından kurtulsun.»

Bunun içindir ki islâmiyetin evrensel masonluktaki rolü üzerinde ve daha belirli bir tutumla asil ve yüce idealimizin hizmetinde, göreğimiz vazifeyi beraberce düşünmemizin faydalı olacağına inanıyoruz.

Bir Baba Dua Ediyor.

Raşid TEMEL
(New Age'den)

Tanrım bana bir oğul verki zayıf olduğu anı bilecek kadar kuvvetli, korktuğu zaman kendini bulabilecek kadar cesur, şerefli bir yenilgide mağrur ve eğilmeyen, lâkin zaferde mülâyim ve alçak gönüllü olsun. Bana bir oğul verki istekleri hareketlerinin yerini almasın, Seni tanısun ve bilginin temel taşının kendini bilmek olduğunu anlasın.

Onu kolaylık ve rahatlık yolundan değil, güçlükler ve uğraşmalar yolundan gönder ki fırtınada ayakta durabilmesini öğrensin, bunu başaramayanlarada şefkat duymasını öğrensin.

Kalbi temiz bir oğul ver, amacı yüksek olsun, başkalarını idare etmeden evvel kendini idare edebilsin, gülmesini bilsin ama ağlamayıda asla unutmasın, geleceğe yönelebilsin ama geçmişini unutmasın.

Bu niteliklere sahip olduktan sonra da hayatın esprilerine karşı okadar yeterli duygusu olsunki, ciddi olmakla beraber kendini fazla ciddiye de almasın. Ona alçak gönüllülük verki her zaman büyüklüğün sadeliğini, açık fikirliliğin aklı-hikmetini, gerçek kuvvetin alçak gönüllülüğünü anlasın. Ozaman ben babası 'boşuna yaşamamışım' diye fısıldamaya cüret edebileceğim.

NOT : (Bu dua General Mac Arthur'un babasının duasıdır.)

İNANIYORUM

Çeviren : Abdurrahman ERGİNSOY

Kanada Alberta Büyük Locasına bağlı 119 No. lu Ycık Locası arşivinden yazarı bilinmeyen notlarından olup, «Grand Lodge Bulletin» in Nisan 1977 sayısında yayınlanmıştır.

- Kişinin, en yüksek değerinde ve yaşama hakkı içinde özgürlük ve mutluluğa ulaşacağına inanıyorum.
- Her hakkın karşılığı bir sorumluluğun, her fırsatın karşılığı bir vebenin, edinilen her malın karşılığı bir zekâtın olacağına inanıyorum.
- Yasalar için insan değil, insanlar için yasalar yapıldığına; yönetimin, insanlara hükmetmek için değil onlara hizmet için olduğuna inanıyorum.
- El veya fikir işi olsun, emeğin yüceliğine; dünyanın, hiçkimsenin geçimini sağlamaya mecbur olmadığına, ama her insana geçimini sağlayacak fırsatlar verdiğine inanıyorum.

- Tasarrufun iyi düzenlenmiş yaşamın esası olduğuna ve ekonominin yönetimde, işte ve kişisel ilişkilerde de olsa malî yapının en başlı aracı olduğuna inanıyorum.
- Doğruluk ve adaletin, sosyal düzenin dayanıklı temeli olduğuna inanıyorum.
- Vaatlerin kutsallığı içinde, insan sözünün en az senet kadar sağlam olduğuna, karakterin -zenginlik, iktidar ve mevki değil- en yüksek değer olduğuna inanıyorum.
- İnsanlıkta, faydalı işlerde karşılıklı bulunmanın her zaman vecibe olduğuna ve bir tek fedakârlıktaki temizleyici ateşin, bencilliğin süprütüsünü yokeden ve insan ruhunu özgürlüğe ulaştıran büyüklük olduğuna inanıyorum.
- Nasıl adlandırılırsa adlandırılısın, Tüm Akıl, Tüm Sevgi olan Tanrının varlığına; kişinin en yüce tatmini, en büyük mutluluğu, en geniş yararının O'nun Arzusu ile harmoni içinde yaşam bulacağına inanıyorum.
- Dünyada en büyük şeyin Sevgi olduğuna, onun yalnız başına nefreti mağlûp edeceğine, doğrulukla ve üstün güçle zafer kazandığına ve kazanacağına inanıyorum.

Grand Lodge Bulletin
April, 1977

Bir Masonik işaret yakın bir faciayı önledi

Tarık GÜNER

«American Philatelic Society» benim de üyesi bulunduğum dünyanın en büyük ve en eski pul kulübüdür. Geçenlerde 90'ıncı yıllık kongresini yapan bu kulübün dünyanın çeşitli ülkelerinden 42.000 den fazla aktif üyesi vardır. Bu kulüp, «The American Philatelist» adıyla bir aylık dergi çıkartmaktadır. Bu dergi bütün üyelerine ücretsiz olarak gönderilir. Bu derginin Ocak 1977 sayısı geçenlerde elimime geçti. Ve orada başlığını

yukarıda belirttiğim yazıyı gördüm.

Yazıyı dergiye gönderen üye Mr. Herman Herst Jr. Bir filatelist ve bir Mason kardeş.

Herman Herst kardeş bir süre önce bir müzayededen bir parti pul ve bir takım eski zarflar satın almış. Zarfları ve üzerlerindeki damgaları incelerken bunlardan birisinin içinde bir de mektup bulunduğunu farketmiş. Mektubu okuyunca yazarının bir

kardeş olduğunu ve hayatını sadece Masonlar tarafından bilinen ritüelik bir işaretle kurtarmış olduğunu öğrenmiş. Bunun üzerine mektubu APS'e göndermiş ve bu mektup işte adını andığım o derginin Ocak 1977 tarihli sayısında yayınlanmış.

Ben, mektup muhteviyatını burada özet olarak vereceğim.

Mektup, George Lucas kardeşimiz tarafından İndiana eyaletinin İndianapolis şehrinde oturan eşi Mrs. Lucas'a gönderilmiş. Mektup, Nebraska eyaletinin El Dorado şehrinden 8 Ocak 1858 tarihinde postalanmış.

George Lucas bu şehri temsilcisi bulunduğu bir koşum imalât firması adına sipariş toplamak üzere gelmiş. Bir kaç büyük ahır sahibi ile görüşmüş, bunlardan birisi ona, yakınlarda, bir kaç kilometre uzakta bir başka ahır sahibinden söz etmiş. Lucas K.: oraya gitmek üzere ahırdan bir at kiralamak istemiş.

Çocuk ondan 5 dolar istemiş ancak Lucas bu ücreti çok fazla bulduğundan pazarlık etmiş ve 4 dolara anlaşmışlar. Lucas oraya gidip bir kaç saat içinde işini bitirmiş ve şehre dönmüş atı, aldığı ahıra götürmüş. Ancak bu kez orada ahır sahibi ile karşılaşmış. Ahır sahibi çocuğun fiyatta indirim yapmaya yet-

kisi olmağından bahisle Bir dolar daha vermesini istemiş. Lucas aslında bu kadarlık bir iş için 4 doların bile çok olduğundan bahisle o bir doları vermek istememiş ancak ahır sahibi işi tehdiye kadar götürünce bir dolar verip kendini ahırdan dışarı atmış.

George Lucas oradan doğrudan oteline gitmiş ve yemekte ahbap olduğu bir doktorla ahbaplık ederlerken birdenbire yangın alarmının verildiğini duymuşlar. Dışarıya fırladıklarında bir kaç saat önce at kiraladığı ahırın yanmakta olduğunu görmüş. Halk ahırdaki atları ancak kurtarabilmiş ve ahır kısa bir süre içinde yanıp kül olmuş.

Bir kaç saat sonra Lucas odasında yatmak üzere iken dışarıdan bir takım seslerin geldiğini duymuş ve pencereye gittiğinde bir takım insanların otele doğru bağırıp çağırarak yaklaştığını görmüş. Halkın kendisini ahır yangınından dolayı suçladığını ve linç etmek üzere onu aradıklarını anlamış ve hemen yemekte tanıştığı doktorun odasına koşmuş. Durumu anlatarak kendisini saklayıp saklayamayacağını sormuş. Gerçi doktor onu saklamış ama bu pek bir işe yaramamış ve halk onu yerlerde sürükliyerek otelden dışarı çıkartmışlar. Dışarıda bir ağaç

dalından sarkan ucu ilmikli bir ip görmüş. Biraz daha direnmek istemişse de yerlerde sürükliyerek onu, ipin altına çektikleri üstü açık bir arabanın üstüne çıkartmışlar.

Lucas, çaresizlik içinde şaşkın bir halde iken birdenbire bu gibi durumlarda Masonların verdikleri «yardım işareti» aklına gelmiş ve arabanın içinde ayağa kalkarak aleni bir şekilde işareti vermiş ve gerekli sözleri herkesin işidebileceği şekilde söyleyivermiş.

«Birdenbire kalabalığın bağırmasında farkedilir bir azalma oldu» diyor Lucas kardeş.

«Lider durumunda olan birisi kalabalığı yarıp yanıma geldi ve bana bazı şeyler söyledi. O korku ve şaşkınlık içinde gerekli karşılığı doğru olarak vermiş olmalıyımki, o şahıs, birdenbire

arabanın üzerine sıçradı ve kalabalığa dönerek, «yanlış şahsı suçluyoruz kardeşlerim» diye seslendi. Bu sözler kalabalığa yetmişti. Hemen ellerimi çözdüler ve üzerimdeki tozları silerek bana geçmiş olsun dediler.»

George Lucas kardeş karısına yazdığı mektubunun bundan sonraki bölümünde bu işe şaşıranlardan birisinin de doktor olduğunu anlatıyor. «Ama maalesef ona ne olduğunu söyleyemezdim» diyor.

Ertesi gün iş meydana çıkmış. Meğerse ahır sahibi, ona bir dolarlık indirim yapan çocuğu bir hayli hırpalamış, çocuk ta buna kızarak ahırı yakmış. George Lucas kardeş hemen oğün El Dorado'dan ayrılmış.

Bilmem 8 Ocak 1858 tarihinde bir kardeşimizin eşine gönderdiği bu mektuba başka bir şey eklemeye gerek var mıdır?...

Büyük bilgin Euclides

Geometri san'atını çok derin ve açık biçimde öğretti.

Aynı şeyi aynı zamanda diğerlerine de

Başka bir çok san'at için yaptı.

Göklerdeki Mesih'in büyük inayetile

Yedi ilimle başladı :

Gramer şüphesiz ki birinci ilimdir.

Diyalektik, söylenmesi hoşuma gidiyor, ikincisidir.

Retorik'in üçüncüsü olduğu inkâr olunamaz.

Musiki, size söylüyeyim ki, dördüncüsüdür.

Astronomi, bence beşincisidir.

Aritmetik, şüphe yok ki, altıncısıdır.

Geometri ki, yedincisidir, listeyi kapamakta

Ve doğruyu sahteden kesinlikle ayırabilmektedir.

Yedi ilimler bunlardır.

Bunları iyi kullanan kimseye gök açıktır.

REGUIS'den

Samsun'da IŞIK Mah.: Muh.: i

Suha UMUR

Bundan elli sene evvel, 1927'de Samsun'da IŞIK adı altında bir Muh.: L.: kurulmuş, ve 1935 kapanışına kadar çalışmalarına muntazam bir şekilde devam etmiştir. O tarihte İstanbul'da 16, İzmir'de 4, Ankara'da ve Gaziantep'te ise birer Loca Türkiye Maş.: Az.: 'a bağlı olarak çalışmakta idi; Mersin, İzmit, Sivas, Malatya ve Elazığ'daki L.: ların ömürleri uzun olmamış, Manisa'daki 1 ve Bursa'daki 2 L.: da henüz açılmamıştı.

Işık Muh.: L.: 'sına ait Arşivimizde bulunan en eski belge 11 Mart 1927 tarihlidir ve Samsun'da bulunan Kardeşlerin bir Loca kurmak için bir araya geldiklerini gösteren bir zabıttır. Aşağıya koyduğumuz zabıt ve yazışmalar Işık Muh.: Mah.: 'nin kuruluşu ile ilgilidir :

11 Mart 927 tarihli celsenin zabıt varakasidir.

Samsun'da mukim olup mâlum olan B.:lerden :

Etual Doryan ve Muhibbanı Hürriyet Mah.: Muh.: 'nden 33 d.: 'li Sarım Kibar,

Muhibbanı Hürriyet ve Güneş Mah.: Muh.:’nden 14 d.:’li Mithat,
Vefa Mah.: Muh.:’nden 3 d.:’li Ali Ramiz,
Vedat Mah.: Muh.:’nden 3 d.:’li Jozef Bensilyo,
Etual Doryan Ma.: Muh’nden 2 d.:’li Kemal Hilmi,
Ziyayı Şark Mah.: Muh.:’nden 1 d.:’li İsmail Hakkı,

B.:’ler, 11 Mart 1927 tarihine musadif Cuma günü saat 10 raddele-
rinde Ali Ramiz B.:’in hanesinde içtima ederek Samsun’da bir Mah.:
tesisine karar vermekle beraber, başlı başına bir Mah.: tesisi ancak
böyle bir Mah.:’i idame ettirecek esbabın istikmaliyle kabil olduğu
ve halbuki hal-ü hazırda mevcut olan B.:’lerin adedi bu maksadı te-
mine kâfi gelmiyeceği nazarı dikkate alınarak Mas.:’luk Z.: (okuna-
madı) .:’ne alınmağa lââyık görülen yirmi kadar Ha.: ihzar ve tekris-
leri kuvve-i karibeye girdikten sonra meselenin tekrar derpiş ve es-
bab-ı lâzimeye tevessül olunması muvaffık görülmüş, ve şimdilik ge-
rek Mas.:’luğun Samsun’da inkişafına matuf tetkikatın ifası ve ge-
rek hal-ü hazırda bulunan B.:’ler tarafından teklif edilen Ha.:’ler ile
temasa girilerek, münasip görülenlerin -intihapta müşkülpesent bu-
lunmak ve ittifak-ı âra usulü tatbik edilmek şartı ile- tesbiti zımmin-
da bademâ haftada bir defa içtima olunmağa karar verilmiştir.

İstanbul müheyya-i azimet olan Sarım Kibar B.:’in Meş.: Az.: nez-
dinde teşebbüsatta bulunarak tesis-i Mah.: için muavenet taleb ey-
lemesi kendisinden rica edildi.

Bafrada ikamet eylediği anlaşılan Nafiz B.:’in müteakkip celseler-
den birine iştiraki hususunun temini Ali Ramiz B.:’e havale olunarak
18 Mart 1927 Cuma sabahı saat 10’da tayin edilen nokta-i hendesi-
yede tekrar içtima olunmak üzere saat onüç’e doğru celseye hitam
verildi.

7 Ağustos 1927 tarihli celsenin zabıt varakasıdır :

Samsun’da mukim B.:’lerden

Etual Doryan ve Muhibbanı Hürriyet Mah.: Muh.:’inden 33 d.:’li
Sarım Kibar,

Muhibbanı Hürriyet ve Güneş Mah.: Muh.:’inden 14 d.:’li Mithat,
Vefa Mah.:’inden 3 d.:’li Ali Ramiz,

Vefa ve Cumhuriyet Mah.: 'inden 3 d.: 'li Şemsettin,
Vedat Mah.: Muh.: 'inden 3 d.: 'li Jozef Bensilyo,
Etual Doryan Mah.: Muh.: 'inden 2 d.: 'li Kemal Hilmi,
Ziyayı Şark Mah.: Muh.: 'inden 1 d.: 'li İsmail Hakkı,
Cumhuriyet Mah.: Muh.: 'inden 1 d.: 'li Raif,
Selâmet Mah.: Muh.: 'inden 1 d.: 'li İsmail Hakkı,
Fransa Maş.: Az.: 'na tâbi İzmir'deki Homer Mah.: Muh.: 'inden
Rahmi,

B.: 'ler 7 Ağustos 1927 tarihine musadif Pazar akşamı saat 7 radde-
lerinde Sarım Kibar B.: 'in hanesinde içtima ederek atideki mukarre-
ratı ittihaz ettiler :

Etual Doryan Mah.: Muh.: Üs.: Muh.: Saltiyel B.: tarafından
Kemal Hilmi B.: 'e gönderilen levhada Türkiye Maş.: Az.: 'nın Daimî
Komitesine vâki olan müracaatı üzerine Sarım Kibar B.: 'e Samsun'
da bulunan Ref.: ve Müp.: derecesindeki B.: 'lerden bazılarının te-
sis olunacak Mah.: muvazzafinin nisabını had-di lâzıma iblâğ mak-
sadı ile Üs.: derecesine tezyid-i nafakalarının icrasına 27 Temmuz
1927 tarihli celsesinde selâhiyet verdiği ve Maş.: Az.: intihabatile
pek ziyade meşgul bulunmak hasebile bu baptaki levhanın Kâ.:
Az.: tarafından teehhür ile irsali ihtimaline mebni Sarım Kibar B.: 'in
Meş.: Az.: Daimi Komitesince müttehaz kararı şimdiden tatbik ey-
leyebileceği beyan edilmekle, işbu lev.: 'ya istinaden :

Müp.: derecesindeki İsmail Hakkı, Raif ve İsmail Hakkı B.: 'lerin ev-
vel emirde Ref.: derecesine ve müteakkiben bu üç B.: ile beraber
Ref.: derecesindeki Kemal Hilmi B.: 'in Üs.: derecesine tezyid-i na-
fakaları merasiminin Samsun'da bulunan Üs.: B.: 'lerin huzuruyla
ve Meş.: Az.: 'ca bahşolunan selâhiyetle Sarım Kibar tarafından
ifasına ve bu maksatla 10 Ağustos 1927 tarihine musadif Çarşamba
akşamı saat 9'da mumailayhin hanesinde tekrar akd-i içtima olun-
masına karar verildi.

Marizzikîr 4 B.: 'in tezyid-i nafakaları icra kılındıktan sonra muvaz-
zafin nisabı temin edilmiş bulunacağından Eylül zarfında muntazam
mesaiye başlanabilmek üzere Patent'in istihsali ve Meş.: Az.: 'a
şimdiden müracaat olunması münasib görülerek tesis edilecek

Mah.:’in eşkâl ve evsafı tezekkür ve ta’mik olundu; ve maddî manevî kuvvet iktisab olununcaya kadar Sarım Kibar B.:’in hanesinde toplanmağa ve Mah.:’in bu hanede küşadına ekseriyet-i âra ile karar verildi.

Mah.:’in ismi evelki içtimalarda ışık olmak üzere kabul edilmiş bulunduğu için bu nam altında Meş.: Az.: talimatnamesi şeraitine tevfiikan lâzım gelen Patent talepnamesinin tezyid-i nafaka celsesini müteakkip akdolunacak celsede tanzimi ayrıca karargir oldu. Hariçlerden de tekris olunabileceklerin de bütçe mesailinin müzakeresi ilerde aktedilecek celselere talik edilerek Sarım Kibar B.:’in işbu celse vesilesile tertib eylemiş olduğu B.:’ane agaptan dolayı beyan-ı teşekkür ve saat gece 11’de müfarakat olundu.

10 Ağustos 1927 tarihli celsenin zabıt varakasıdır.

7Ağustos 1927 tarihli celse mukarreratı mucibince :

Bir taraftan müptedi derecesindeki İsmail Hakkı Raif ve İsmail Hakkı B.:’lerin Ref.:’liğe ve müteakkiben işbu B.:’ler ile beraber Ref.: derecesindeki Kemal Hilmi B.:’in üstatlığa tezyid-i nafakaları, diğer taraftan tesis olunacak Mah.: muvazzafininin intihabatı zımında

Samsun’da mukim B.:’lerden, Sarım Kibar, Mithat, Ali Ramiz, Şemsettin, Jozef Bensilyo, Kemal Hilmi, İsmail Hakkı, Raif, İsmail Hakkı B.:’ler ile Samsun’a bir kaç gün için gelen Etual Doryan Mah.: Muh.:’inden Grünberg B.:’in huzuruyla 10 Ağustos 1927 tarihine musadif Çarşamba akşamı saat 9 raddelerinde Sarım Kibar B.:’in hanesinde içtima olunarak Mes.: birinci dereceden açıldı. Sarım Kibar B.: tarafından açıldı. 7 Ağustos 1927 tarihli celse zabıt varakası Kâtib-i muvakkat Kemal Hilmi B.: tarafından kiraat ve badel tashih kabul olundu.

Etual Doryan Mah.: Muh.: Üs.: Muh.: Saltiyel B.:’in sureti âti-de münderiç mektubiyle Türkiye Meş.: Âz.:’ndan itâ olunan selâhiyete istinaden Sarım Kibar B.: tarafından Üs.: B.:’lerden en müsinnî bulunmak itibariyle Mithat ve Grünberg B.:’lerin muaveneti ve diğerlerinin huzuriyle evvelâ belâda isimleri tasrih olunan üç Müp.: B.:’in, aid oldukları Mah.:’lerin muntazam âza-yı âmîlesinden bu oldukları tesbit edildikten sonra Ref.:’ğe; ve müteakiben bu üç

B.: ile Ref.: derecesindeki Kemal Hilmi B.:’in, keza aid olduğu Mah.:deki intizamı ve derecesi bâdettedkik usul ve merasim-i mutâde ile Üs.:’ğa tezyid-i nafakaları icra edildi.

Üs.: derecesinde mesaiye başlanacağı sırada kâtiplik kürsüsünü Şemseddin B.: işgâl eyledi. Bu suretle muvazzafın için lâzım gelen nisab itmam edilmiş bulunduğu için Sarım Kibar B.:’in hânesinde küşâd olunan Mah.: Muh.: muazzafını Sarım Kibar ve Bensilyo B.:’lerin pek yakında Samsun’dan müfarakat eyleyeceklerinden ve bu sebeble bir vazife kabul eyleyemeyeceklerinden dolayı beyan-ı teessüf olunarak intihabata başlandı, ve :

Üs.: Muh.:’ge Mithat

Na.: Ev.:’ğe Ali Ramiz

Na.: Sa.:’ğe Şemsettin

Hat.:’ğe İsmail Hakkı

Kâ.:’ğe Kemal Hilmi

Em.: Haz.: ve Em.: Has.:’ğa Raif

Muh.: ve Muh.: Dah.: veTeş.:’ğa İsmail Hakkı

B.:’ler ittifak-ı arâ ile intihap edildi. Üs.: Muh.: kürsüsüne Mithat B.: Sarım Kibar B.: tarafından iclas ve takbil edildikten sonra muvazzafın B.:’ler ile tezyid-i nafakaları ifa kılınan B.:’ler şerefine müselles alkışa davet olundu.

Tezyid-i nafakaları icra edilen B.:’ler hakkında Sarım Kibar B.:’in tanzim eyleceği Lev.:’nin taahhüdnâmeler ile beraber hemen Meş.: Az.:’a irsaliyle, İsmail Hakkı, Kemal Hilmi, Raif ve diğer İsmail Hakkı B.:’ler için lâzım gelen Üs.: diplomalarının, ve I Ş I K Mah.: Muh.:’ne aid Patent ile beraber küşâd ve mesai ritüellerinden üçer, statû ve nizamnameler ve her üç dereceye aid tâlim ve Tek.: mecmualarının türkçe nüshalarından yirmi beşer nüsha, keza Haricî talebnameleleri ile beraber Tek.: ve tezyid-i nafaka evrak-ı matbuasından ve Mah.: nezdinde bulunması icabeden sair bilumum evrakdan mikdar-ı kâfinin talebine karar verildi. Ayrıca Mas.:’ğa müteallik türkçe ve fransızca yazılmış eserlerden Meş.: Âz.:’da mevcudları var ise bunların bir listesinin istenmesi ve şayed mevcudları yok ise

bunların tedarik olunabilecekleri Kütüphaneler hakkında istizahda bulunulması teklif edildi.

Mas.:’a ve bizzat B.:’leri alakadar eden mesail hakkında B.:’lere söz verilmesi üzerine, Grünberg B.: Samsun’a vasil olduğu gün bir maksad-i âli ile in’ikad etmiş olan bu celseye ve tezyid-i nafaka mes.:’ne iştirak etmiş olmakdan mütevellid sürurunu ve gerek tezyid-i nafakaları ifa kılınan B.:’leri, gerek muvazzafini tebrik ile mazhar olduğu Bir.:’âne kabulden dolayı teşekküratını beyan eyledi. Mukabiliten Sarım Kibar B.: dahi kendisine bilumum B.:’ler namına arz-i şükran ve mesaiye iştirakinden dolayı hissettiği iftiharını ityan ile bütün B.:’leri mumaillehy şerefine müselles bir alkışa dâvet etti.

Tek.: ve Du.: Keseleri dolaştırılarak Şa.:’a Tek.:’ kesesi baş ve Du.: Kesesi 515,50 tuğla getirmiş olduğu için keyfiyet ilân ve tuğlalar Em.: Haz.: ve Has.: B.:’e teslim olundu.

Üs.: derecesinde mesaiye hitam ve tekrar 14 Ağustos 1927 tarihine müsadif Pazar akşamı Ali Ramiz B.:’in ihzar eyleyeceği agapta içtima olunmak üzere gece saat on bir buçukta müfarakat edildi.

İmza

İmza

İmza

✱

Talepname (25.8.1927)

Üs.: Âz.:,

Samsun’da mukim Mas.: BB.:’in adedi takriben altı ay mukaddem başe baliğ olup tebenni suretiyle diğer bir B.: ile daima seyahatte bulunan Pek Muazzam ve Muazzez B.:’miz Sarım Kibar’ın mevcudumuza iltihakiyle Zin.: İtt.:’mızın yediye iblağ imkânı görüldüğü için 11 Mart 1927 tarihinde akteylediği celsede Samsun’da neşvünûr edecek bir Mah.: küşadına karar vermişdik.

Bu gâyeyi teminen vâki olan hususî ve gayri resmî teşebüsâtımızın Üs.: nisabımızın adem-i kifayetinden dolayı semerebahş olamayacağına tayakkun ile, her ne kadar diğer bir kaç B.:’in peyderpey Samsun’a vürudiyle B.:’lerimizin adedi tezayüd etmiş bulunacak ise de Üs.: nisabı yine temin olunamadığından evvel emirde bunun haddi lâzıma iblâğını ve bu hususta Pek Muazzam ve Muazzez Sarım Kibar B.:’imizin burada bulunmasından bilistifade Ref ve Müp.: B.:’lerden bâzılarının tezyid-i nafakaları için muktezi merasim-i Tek.:’nin ifasını teemmül ile müşarınileyh B.:’mizden istihzar-ı esbaba tevesül eylemesini rica etmişdik.

Meş.: Az.: tarafından kendisine lâzım gelen selahiyet bahş buyurularak şimdilik Samsun’da ikâmet eden Üs.: B.:’lerimizin adedi merbutat meyanında bulunan Sarım Kibar B.:’in mektubiyle 10 Ağustos 1927 tarihli celseye aid zabıt varakasının mütalaasından müsteban olacağına vechile dört B.:’in Üs.:’ğa tezyid-i nafakaları sayesinde had’di lâzıme iblağ edilmiş bulunduğundan Mah.: Muh.:’izi ışık namı altında ve İskoçya Tarik-i Atik ve Makbulü dairesinde çalışmak üzere küşad eylemiş olduğumuzu tebşir ile beraber muntazam bir tarzda ifayi mes.: zımında icabeden Patent’in bahşi ve merasim-i tesisyenin ifası hususunda dahi Meş.: Âz.:’mimizin müsaadelerinin bideriğ buyurulmasını ve Nizamname’ye tevfikân takdimi lâzım gelen evrak, vesaik ve mebalîğ ile beraber tezyid-i nafakalara aid taahhüdnameler meflut bordroya rapten irsal kılınmış olmakla bir bapda ittihaz edilecek kararın tesriiyle emniyemizin bir an evvel istihsali hakkında zât-i Üs.: Âz.:’larının de delâletlerini niyaz ile bilvesile hissiyât-i B.:’mizi ve tâzimkâranemizi takdim ve te’yid eyleyiz.

Üs.: Muh.:

imza

Na.: Ev.:

imza

Na.: Sa.:

imza

Hat.:

imza

Kât.:

imza

Müessesin

imza imza

S.: A.: K.: Ş.: C.:

HÜRRİYET MÜSAVAT UHUVVET
TÜRKİYE MEŞRİK-İ AZÂMI
İTTİHAD KUVVET TERAKKİ
DAİRE-İ KÂ.: AZ.:

Derseadet Meşriki

15 Şubat 1928

No 162/1927

SAMSUN'DA I Ş I K Mah.: Muh.: 'ne

Üs.: Muh.: ve Az.: K.: 'ler,

Mah.: Muh.: 'inizin tesisi hakkında mevrud evrak Tü.: Meş.: Az.: H.: A.: 'nce kabul edilerek izin tesis beratının irsaline ve resm-i küşâd için de Sarım Kibar, Besim ve İbrahim Münir B.: 'lerin Mur.: intihabına karar verilmiştir. Ancak Şemsettin ve Raif Ramiz B.: 'lerin Ankara Vadisinde kâin Cumhuriyet Mah.: Muh.: ile alâ-kalarının tanzimi ve Raif Ramiz B.: 'in terfii hakkında da Mah.: va-lidi olan Muh.: Mah.: mezkûrun muvafakatının istihsali lüzumu Mah.: Muh.: mezkûr Üs.: Muh.: ince talep edilmiş olmakla bu ce-hetin nazar-i dikkate alınması ve Muh.: Mah.: i'mal ve mesaisi için muktezi evrak ve kütüb matbua dahi gönderildiğinden vusulünün ve tesis ve küşâd merasiminin icrasının dahi iş'arı ricasiyle beyan-i tebrikât ve teyid-i uhuvvet olunur Üs.: Muh.: ve Az.: KK.:.

Kâ.: Az.:

mühür

imza

S.: A.: K.: Ş.: C.:

HÜRRİYET MÜSAVAT UHUVVET

TÜRKİYE MEŞRİK-İ AZÂMI

İTTİHAD KUVVET TERAKKİ

DAİRE-İ KÂ.: AZ.:

Derseadet Meşriki

15 Şubat 1928

No. 163/1927

M.: Sarım Kibar B.:’e

M.: B.:

Samsun Vadisinde I Ş I K Mah.: Muh.:’inin izin tesisi beratının itası ve zât B.:’lerinin de resm-i küşâd ve tesise memuren murahhas intihabınız. Tü.: Meş.:Az.:’ı heyet-i umumiyesince takarrur eylemiş olmakla icrayı icabı ricasiyle teyid-i uhuvvet olunur M.: B.:

Kâ.: Az.:

mühür

imza

Işık Muh.: L.:’si 18 Mart 1928 tarihinde 54 Patent No. sı ile kurulmuştur. Bu kuruluşun resmî makamlara tescili, önce 26 Kasım 1928 tarihinde «Samsun Fıkaraperver Cemiyeti» adı ile yapılmış, daha sonra, 4 Ekim 1932 tarihinde «Türk Yükseltme Cemiyeti Samsun Şubesi» şekline getirilmiştir.

15 Nisan 1931 tarihli bir levhadan, kuruluşundan beri her kış fakirlere odun, kömür, un ve bayramlarda fakir okul çocuklarına elbise, ayakkabı dağıttıkları ve beş okul çocuğunun bütün masraflarını görmekte oldukları anlaşılmaktadır.

Işık Muh.: L.:’sına mensup K.:’ler, 1929 yılı başında bir bina satın alarak tadil ve tamir ettirdikten sonra çalışmalarını kendi binalarında yapmaktadırlar.

Bir Siyasi Parti Başkanına Mektup

Mukbli Gökdoğan Kardeşimizin — masonik sıfatlarını kullanmayarak — bir siyasi parti başkına yazmış olduğ umektubu yayınlamaktayız.

24 Haziran 1977

Sayın FERRUH BOZBEYLİ
Demokratik Parti Başkanı
A N K A R A

Yurtdışında bulunduğum sırada, Almanya'da, 2.6.77 tarihli Milliyet Gazetesinde Demokratik Parti İlderi olarak Size atfen, iri puntolarla nakledilen -Aydın, özel kaynaklı- «AP, hırsız ve masonlarla mücadele sözü verirse birleşiriz» cümlesini ve açıklamaları okudum.

Sizi, birçok vatandaşlar gibi, televizyon ekranlarından ve daha önce verdiğiniz güzel hizmetlerden tanımaktayım.

Ancak, ATATÜRK TÜRKİYESİ'nin bir Hukuk Fakültesini bitirmiş, Türkiye Cumhuriyeti Büyük Millet Meclisi'ni yıllarca, dırayetle idare etmiş ve hâlen bir siyasi partinin İlderliğini yüklenmiş, dolayısıyla, yurt içinde Millet'e, yurtdışında da Dünya Milleteri'ne karşı Türkiye'nin

İtibarını korumakla sorumlu olan bir şahsiyetiniz ve yeriniz vardır. Sizi, sıradan bir adam sayamayız, hakkımız yok!

Böyle olunca, «Bilgisizliğin her türü ile her yerde savaş» olan Dernek parolasına uygun olarak - eğer gerçekten bu sözler Size aitse - Yüksek kademedен çıkmış, gerçeğe uymayan ve yabancı dillere çevrilince hayret uyandıran ve beyanda hırsızlarla bir sıraya sokulan Masonlar hakkında sizi medenî bir vatandaş olarak bilgi toplamaya dâvet ediyorum.

Ek'te sunduğum küçük baskılar, geçen sene, ilgili kuruluşlarca, akademik olarak hazırlanmış doğru bilgileri ihtiva eder; Lütfen inceleyiniz.

Encyclopaedia Britannica'ya ve diğer, benzeri tarafsız bilgi kaynaklarına da başvurabilirsiniz.

Masonluğun, dünya bibliyografya indekslerinde en çok yer tutan - hele Proceading'leri de hesaba katarsanız - başta gelen bir dal olduğunu, Türk Entellektüeli olarak Size, müsaadenizle bildirmek istiyorum.

İnsan'ın, YARADAN'ını (ALLAH) unutmadan terbiye edilmesinde çok çok eskilerden beri denenmiş -Hint, Çin, Mısır, Hıristiyan, İslâm-metotları en etkin şekilde özetleyerek, tedricî tekâmül yolu'nu iki-yüzelli küsur yıldanberi başarı ile tatbik edegelen Muntazam Masonluk'un, hâlen, dünya üstünde altı milyona yakın üyesi vardır. Yeşil kitapçıkta bazılarını göreceğiniz yerli, yabancı, pekçok değerli insanlar gelip geçmiş, şerefle hizmet vermişlerdir. Bunların içinde nice Kurtarıcılar, Cumhurbaşkanları, Âlimler, Teknisyenler v.b. insanlar vardır.

Batıl'ın ölçü olamayacağını Siz, hukukçu olarak, benden iyi bileceğiniz göre, dünyanın bazı bölgelerinde tüm 30-35 bln kişilik üyeleriyle yaşayan «irregulier» masonların icraatını ve inançsızlıklarını -ALLAH konusunda- herhalde karşı fikir olarak göstermezsiniz. Kaldı ki, onlar da hırsızlarla bir sırada zikredilemezler.

Ayrıca, KEMÂL'in sonu olmayacağı ve Mutlak Kemâl'in Allah'a mahsus olduğu düşünülerek, her toplulukta ve kuruluşta -siyasî, ilmî içtimâî v.b.- olduğu gibi, «régulier» olsun «Irrégulier» olsun, Mason camiasında da, senelerce süren, titiz eleme ve seçmelere rağmen, dünyanın her yerinde ve kuşkusuz bizde de yanılmalar, beşerî hata-

lar oluyor; ama, bunu tamim ve bütün'e teşmil, büyük, çok büyük haksızlık olur.

Mütevazi kadrosu ile, fikrî çalışmalar yaparak, münhasıran kendi üyelerinin maddî desteğine dayanarak, geliştirmekte olan ATATÜRK TÜRKİYESİ'nin yeni kuşaklarına, yıllardanberi, yorulmadan İYİ İN-SAN, İYİ VATANDAŞ, Yurt'ta Sulh, Cihanda Sulh terbiyesi veren; lo-calarında Din ve Politika münakaşaları k e s i n l i k l e yasak olan; fikir'de üniversal, icra'da millî bir kuruluş'un şerefli, İnsan Hay-siyeti'ni müdrük üyelerine karşı saygılı olmak üzere, Sizi, müsadeniz-le, medenî sıfatlarınıza yakışır şekilde düşünmeye ve tashih-i karar'a dâvet ediyorum!

Sonsuz Saygılarla ve
Başarı dilekleriyle

Mukbil GÖKDOĞAN

Üniv. Prof. Dr. Müh. Y. Müh. Mim.

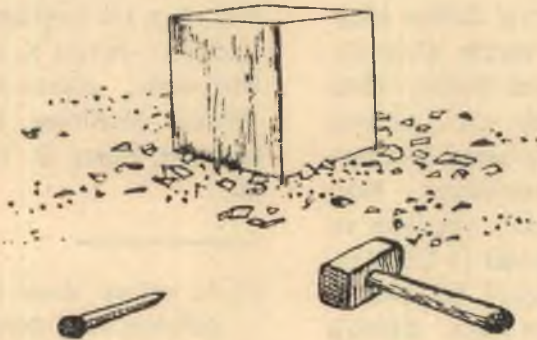
İtalya'da Masonluk Aleyhdar Faaliyet ve Yayınları:

Derleyen : S. ERMAN

Roma'da yayınlanan haftalık (Il Borghese) dergisinin 31 temmuz 1977 tarihli nüshasının 1051. sahifesinde (Mason olmayan kim?) başlığı altında uzunca bir makale yer almaktadır. Bu makaleden öğrendiğimize göre, Torino'da yayınlanan ve sahibi «Kızıl Militan»lar tarafından yaralanan (Il secolo XIX) adlı bir gazete masonluk hakkında bir tefrika yayınlamağa başlamış, bunu müteakip Milâno'da neşredilen (Panorama) dergisi, masonları ant-i komünist faaliyetleri körükleme ve Kilise ile bu açıdan işbirliği yapmakla suçlamıştır. Bir müddet sonra, İtalyan Televizyonunda yapılan bir röportaj sırasında, dört bakanını mason oldukları ileri sürülmüştür. Bunlardan biri bu yayını tekzip etmişse de bir çok mason ahabını rencide etmemek için, bunu pek nazikâne bir biçimde yapmış, bu tarz da hıristiyan-demokrat partisine mensup olanları kızdırmıştır. Diğer üç bakan ise bu konuda herhangi bir beyanda bulunmamışlardır. «Il Borghese» dergisine göre, bunlardan halen Hazine Bakanı Stamatini'nin ma-

son olduğu Őüphesizdir, çünkü son seçimlerde Roma'nın bir bölgesinde hıristiyan-demokrat partisinin liste başına getirildiği duyulunca, Papanın Devlet Sekreter Yardımcısı monsenyör Benelli, Partiyeye telefon ederek, katolik seçmenleri ve Papaya sadık olan kişileri bir 33 e oy vermeğe zorlamanın utanç verici olduğunu bildirmiş, bunun üzerine liste değiştirilerek liste başına Şimdiki başbakan Andreotti getirilmiş, Stemmata ise Roma'nın bir başka bölgesine aktarılarak, oradan senatör seçilmiştir. Yine aynı yazıdan öğrendiğimize göre, hıristiyan-demokrat partisine mensup bir milletvekili, asker kişilerin gizli cemiyetlere ve masonluğa üye olmalarını yasaklayan bir hükümün halen Parlamentoda görüşülmekte bulunan ve askerî disipline ilişkin olan bir kanun tasarısına eklenmesi yolunda bir teklifte bulunmuş, ancak «zavallı milletvekili yalnız kalmıştır».

Görüleceğ vechile her sosyal ve siyasî olayın, arkasında masonların parmağını görmek hastalığı ve aşırı sol ile mürteci sağın masonluğa karşı cephe almakta birleşmeleri İtalya'da hâlâ sürüp gitmektedir.

A. B. D. Başkanı Gerald R. Ford hakkında

Linn's Stamp News gazetesinin 7 Mart 1977 tarihli sayısından (*) derleyen :

Sahir ERMAN

11 Ocak 1977 günü yapılan birleşik bir törenle A.B.D. Başkanı Gerald R. Ford'a «Royal Arch Mason» ve «Royal Select Master» ünvanları tevcih olunmuştur. Tören, Beyaz Sarayın Oval Office salonunda icra edilmiş ve bu olayın hatırasına özel pul-lu zarflar çıkarılmıştır. Bazı zarflarda hata dahi yapılmış ve damgaların sağında 11 Ocak tarihi yer aldığı halde, bir kısmında «Inauguration day» dendiği görülmüştür.

Gerald Ford'dan önce «Royal Arch» mason derecesi yedi A.B.D. Başkanına tevcih edilmiş olup, bu Başkanlar, Andrew Jackson, James K. Polk, James Buchanan, James A. Garfield, William McKinley, Warren G. Harding, Harry S. Truman idiler.

(*) Bu nüshayı Mimar Sinan Arşivine gönderen Tarık Güner K.'e teşekkür ederiz.

Derleyenler : Sahir ERMAN — Suha UMUR

SÜLEYMAN ASAF BEY

1841 — 1913

Türk şair ve siyaset adamı. 1 Şevval 1257'de Bağdat'ta doğdu. Babası Hüdavendigâr valisi Ahmet İzzet paşa, dedesi ise, Reisülküttaplıkta Bosna ve Mısır valiliklerinde bulunan vezir Sopasalan Kâmil Ahmet Paşazade Rumeli Valisi Koca Hakkı paşadır. Süleyman Asaf bey tahttan indirilmiş olan 5. Murad'a mensuptu. Ali Suavi ile Üsküdar Cemiyetini kurdu. 5. Murad'ın Çırağan sarayından kaçırılmak istendiği Çırağan vak'asından sonra Divan-ı harp kararı ile Sakız adasında üç yıl kalebendlığe mahkûm edildi ve bu müddet bittikten sonra da 1908 Osmanlı meşrutiyetine kadar sürgünde kaldı. 16 Rebiülahır 1331'de Üsküdar'da Sultantepesindeki evinde öldü.

4 Süleyman Asaf K., 18 Ocak 1873 tarihinde İstanbul'da Proodos Locasında tekris edilmiştir.

HAFİZ ŞÜKRÜ BEY

1871 — ?

Türk din adamı. 14 Eylül 1871'de Ünye'de doğdu. Birinci Cihan harbinde Berlin Türk Sefareti Baş imamı olan Hafız Şükrü K., İstanbulda Muhibban-ı Hürriyet Locasında 9 Ağustos 1910 tarihinde 31 Mat. No. sı ile tekris edilmiştir.

RESNELİ NİYAZI

1873 — 1913

İkinci Meşrutiyet ilânını hazırlayan Türk subaylarından. Manastır Askerî İdadisi ve Harbiyeyi bitirdi. Yunan savaşında gösterdiği yararlıklardan dolayı özel olarak mülâzım-ı evelliğe yükseltildi. İttihat ve Terakkî'ye girerek bu teşkilâtın liderlerinden oldu. Meşrutiyetin ilânı için 200 fedaîsile dağa çıkışı İngiltere, Fransa, Rusya ve öteki Avrupa ülkelerinde geniş yankılar uyandırdı. Meşrutiyetten sonra yeni hükûmet, Niyazi beyi «Kahraman-ı Hürriyet» ilân etti. Balkan savaşına, topladığı gönüllülerle katıldı. Bilinmeyen bir teşkilâtın üyeleri tarafından arkasından vurularak öldürüldü.

Resneli Niyazi K., Mahfel-i Ekber-i Vatan-ı Mısırî L.'sında tekris edilmiştir.

OSMAN FEHMİ RESNE

1880 — 1952

«Kahraman-ı Hürriyet Niyazi bey»'in küçük kardeşidir. 1909 yılında Şûra-yı Âli'nin kurulmasında büyük hizmetleri geçmiştir. Doğduğu memleketin adını taşıyan Resne Mahfelinin kurucusu ve 1 Mat. sayılı azası idi.

14 Kasım 1324 (1906) tarihinde Mahfel-i Ekber-i Vatan-ı Mısırî Locasında tekris edilmiş olan Osman Fehmi K., açılıştan sonra çalışmalarına Kültür Muh. L.'sında devam etmiştir.

NAZMI ZIYA GURAN

1881 — 1937

Türk ressamı. Mülkiyeyi, Sanayi-i Nefiseyi bitirdi. İlk resim derslerini ressam Hoca Rıza'dan alan sanatçı Parise giderek kısa bir süre Julian akademisinde, Marcel Bachet Royer'nin yanında, dört yıl da Cormon atölyesinde çalıştı. Paris resim sergisine bir resmi kabul edildi. Almanya, Avusturya müzelerinde incelemeler yaparak yurda döndü. İzmir Muallim Mektebi müdürlüğü, İstanbul İlk Tedrisat müfettişliği ile Güzel Sanatlar Akademisi müdürlüğü ve Akademide öğretmenlik yaptı. Paris'te edindiği batı tekniği ile Monet, Cézanne, Signac gibi ressamların geliştirdiği izlenimcilik akımının yurdumuzda başarılı bir temsilcisi oldu. Eserlerinden bir bölümü, ölümünden sonra Resim ve Heykel Müzesinde adını taşıyan salonda toplandı.

Nazmi Ziya K., 28 Kasım 1910 tarihinde İstanbul'da Resne Locasında tekeris edilmiştir.

LÜTFİ KIRDAR

1888 — 1961

Türk İdarecisi. İstanbul Tıp fakültesini bitirdi. Nefes ve Musul'da doktorluk yaptı. Millî Mücadelede Kızılay başkanı idi. Manisa Valiliği, İstanbul Vali ve Belediye Başkanlığı yaptı. Milletvekili oldu. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına getirildi. Yassıada da yargılanması sırasında öldü.

18 Aralık 1924 tarihinde İzmir'de Güneş Mahfelinde tekeris olan Lütfi Kırdar K., 1926'da gene İzmir'de kurulan Zuhul Mahfelinin kurucularından idi.

KRISTIAN FREDERİK KRAUSE

1781 — 1832

Schelling ekolüne mensup alman filozofu, 1805'te Archimedes L. da tekeris olunmuş, daha sonra Üç Kılıç L. nin hatibi olmuştur. Bugün

alman masonluğunun dünya masonluğuna en büyük katkısı sayılan «Mason Kardeşliğinin en eski üç belgesi» adında bir eserin sahibidir.

ALESSANDRO LANFRANCHI

1877 — 1958

Bologna Veteriner Fakültesi Dekanı ve Prof-Rektör.

Bologna vâdisindeki 103 numaralı Carducci L. üyesi. EKIR onur üyesi.

CLAIRE LEE CHENNAULT

1890 — 1958

Amerikan hava kuvvetlerinde general, Şan-Kay-Şek'in hava kuvvetlerini eğitmiş, 1954 te Diew Bien Phu savaşında Fransız kuvvetlerine yardım etmiştir. Texas'taki League City L. üyesi olup, sürgündeki Çin Y. Ş. nın 32. dereceli mensubu idi.

JAMES ANDREW BROUN DALHOUSE

1812 — 1860

Önce Avam, sonra da Lord'lar Kamerasında milletvekili.

Hindistan güvernerü. Babası gibi İskoçya B. L. B. Ü. olmuştur.

ERNEST AUGUST I

1771 — 1851

Hannover Kralı. İngiltere Kralı George III ün oğlu. B. Ü. Moira Kontunun evinde yapılan özel bir törenle 11 Mayıs 1796 da tekeris edilmiş ve 1 Kasım 1828 de Hannover B. L. B. Ü. olmuştur.

ANTHONY ASHLEY COOPER

1801 — 1895

İngiliz Parlamentoşunda muhafazakâr milletvekili. Sosyal Reformlar hakkında radikal tekliflerde bulunmuş ve 1847 de 10 iş saati kanununun çıkmasını sağlamıştır. 50 yıl süre ile Dorset bölge B. Ü. lüğünü yapmıştır.

SIR ALFRED FARTHING ROBBİNS

1856 — 1931

Parlamento muhabiri. 8 Aralık 1888 de 1928 numaralı Gallery Locasında tekeris edilmiş, 1901 de Ü. M., 1908 de İngiltere B. B. L. Past Junior Grand Deacon'u, 1913 te de B. L. nin Genel Teklifler Bürosu (Board of General Purposes) Başkanı seçilmiştir. Bu sıfatla «Masonlar Ligası» adını verdiği bir B. L. lar federasyonunun kurulması için çalışmıştır.

SIR JOHN JOSEPH CALDWELL ABBOTT

1821 — 1893

Kanada Başbakanı ve Montreal Belediye Başkanı. 26 Aralık 1847 te Montreal'deki 374 numaralı St. Paul's Locasında tekeris edilmiş, aynı yılın 9 martında kalfalığa 13 nisanında da Usta-lığa yükseltilmiştir.

JOHN A. «JACK» JOHNSON

1878 — 1946

Ağır siklet dünya boks şampiyonu, İskoçya'da Dundee vâdisinde 225 numaralı Farfar and Kincardine L. da 13 ekim 1911 günü sabah saat 10 da üstat olmuşsa da, dâvetiyelerin gönderilmemesi dolayısıyla celse iptal edilmiş ve Loca 21 Aralık 1911 den 1 Kasım 1913 e kadar faaliyetten yasaklanmıştır. Zenci bir boksörün muntazam bir locaya intisabı ABD de tartışmalara yol açmıştır.

GENNARO MİNİNNİ

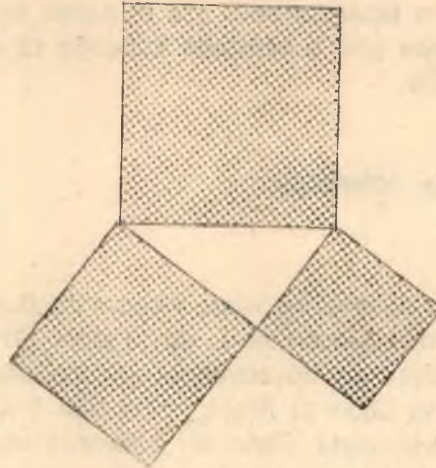
1884 — 1918

Avukat, 1. Dünya Savaşında Piave muharebesinde birliğinin başında öldüğü için askerî liyakat nişanı almıştır. 4 ekim 1909 da Barletta vâdisinde 20 Eylül L. da usta mason olmuştur. Babası Gravina L. Ü. M. idi.

MARKİ EMANUEL GROUCHY

1766 — 1847

Frnsız Mareşali. 1872 de Strasbourg vâdisindeki Ferdinand aux Neuf Etoiles L. üyesi olmuştur. Waterloo savaşında gecikmesi, Napolyonun yenilgesine sebep olmuştur.

ARAMIZDAN AYRILANLAR

A d ı	Doğumu	Tekrîs tarihi	Son Locası	Eb. Maş.'a İntikali
Lütfi Göze	İstanbul, 1908	20. 2.1958	Yıldız	14.4.1977
Hakkı Türegün	Aydın, 1905	10. 4.1932	Ümit	22.4.1977
Lütfullah Erdem	Kozan, 1899	1928	Yükseliş	29.4.1977
Mustafa Özemre	İzmir, 1938	7. 2.1974	G. Mimarıları	2.5.1977
Bedreddin Bilginer	İstanbul, 1900	16.12.1963	Şefkat	13.5.1977
Ethem Basri Aktaş	İstanbul, 1920	24.11.1949	Doğuş	14.5.1977
Sadi Bilginsoy	Gerece, 1913	8. 6.1959	İnanış	21.5.1977
Tevfik Maral	İzmir, 1901	12. 5.1931	İdeal	28.5.1977

Eb.: Maş.'a intikal eden Kardeşlerimize Ev.: Ul.: Ma.'ndan sonsuz mağfiret ve kederli allelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.

HİÇ BİR ŞEY ÖLMEZ — HER ŞEY YAŞAR

MİMAR SİNAN Dergisi için gönderilecek yazılar hakkında ricalarınız:

1. (DIN A 4) TSE 21x29.7 cm boyunda yazı kâğıdı kullanınız.
2. Makına ile **seyrek satır** yazınız,
3. Biri orijinal olmak üzere, **iki nüsha** gönderiniz.
4. **Yazı'nın adını ve tarih** koymayı unutmayınız.
5. **Kendi adınızı ve adresinizi** de, hemen yazı adından sonra sıralayınız.
6. **Tercüme ise, yazı sahibinin adı ve nerede, hangi tarihte** yayınladığı,
7. **Telif ise, faydalandığınız ana kaynakları** da, yazının sonunda bildiriniz,
8. **Altı sayfayı aşan (200 kelime) yazıların ayrı sayılara bölünmesi mümkündür;** sakıncası varsa, onu da bir ek notla bize **hatırlatınız.**
9. Bir iki mısra'dan fazla şiire yer vermeyiniz,
10. Resim varsa, iyi çekilmiş, **siyah beyaz, parlak kâğıda ve 6x9 cm. (dahil) den büyük ölçülü** resimler gönderiniz.
Çizgi şekiller için de siyah çini mürekkebi ve şeffaf resim kâğıdı kullanınız,
11. Basılmayan yazılar **geri verilmez.**
12. Muhabere Adresi : Mimar Sinan, Nuruziya Sokak 21 Beyoğlu, İstanbul'dur.

